

ELÇİN

Mana niya gülürlər?



ELÇİN

Mana niya gölürlar?



Naşir **Tural Axundov**

ELÇİN
E 46 Mənə niyə gülürlər?
Bakı, «Təhsil», 2019, 96 səh.

E 4803060202 2019
053

© «Təhsil», 2019

ELÇİN
MƏNƏ NİYƏ GÜLÜRLƏR?
Bakı, «Təhsil», 2019.

Nəşriyyat redaktoru *Sevinc Nuruqızı*
Bədi və texniki redaktoru *Abdulla Ələkbərov*
Rəssamı *Mələk Şimşək*
Dizaynerləri *Təhmasib Mehdiyev, Mələk Şimşək*
Korrektoru *Ülkər Şahmuradova*

Çapa imzalanmışdır 28.03.2019. Kağız formatı 70x100 1/16.
Ofset çapı. Fiziki çap vərəqi 6,0. Sifariş 174. Tiraj 1000.



«Təhsil Nəşriyyat-Poliqrafiya» müəssisəsinin
mətbəəsində çap olunmuşdur.

Bakı, AZ 1052, Fətəli xan Xoyski küç., 149
Tel.:(+994 12) 567-81-28/29; Faks: (+994 12) 567-82-68

**SƏLİMİN
HEKAYƏLƏRİ**

Mənə niyə gülürlər?

● Mənə niyə gülürlər? Heç bilmirəm...

Mən Səliməm, özü də atamın oğluyam. Anamın da oğluyam. Bir də bacım Laləni çox istəyirəm...

Lalə lap balacadır. Mənim üç yaş bir ayım var, onun - hi, hi, hi, adamin gülməyi gəlir!.. - heç bir yaş da yoxdur. Amma həmişə ondan çox mənə gülürlər. Özü də böyük-böyük əmilər, xalalar...

Niyə gülürlər? Heç bilmirəm...

Bax, elə bu gün, Firudin əmi mənə o qədər gülüb ki...

● Anam mənə iki xırda pul verib dedi:

- Pulu verərsən Firudin əmiyə. Bax, bu qabı ağzına qədər südlə doldurur, götürüb gələrsən evə.

Mən də süd qabını götürdüm. Aşağı düşdüm. Getdim süd satılan yere.

- Salam, Firudin əmi, - dedim.

- Salam, dostum. Süd almağa gəlmisən?

● - Bəli, Firudin əmi. Al bu pulu, qabı ağzına qədər südlə doldur.

Firudin əmi pulu aldı. Qabı südlə doldurdu, verdi mənə. Mən qayıtdım. Bloka girdim. Birdən... üzüm üstə yığıldım. Ağlamadım. Niyə ağlayım? Ayağımın altında qarpız qabığı qalmışdı, mən də yığılmışdım. Nə olsun?!

Süd yere tökülmüşdü. Qabı götürdüm, tez qayıtdım geri.

Firudin əmi məndən soruşdu:

- Hə, niyə qayıtdın, Səlim?

Mən dedim:



- Ala, bu qabı tezədən doldur.

Firudin əmi dedi:

- Niyə qabı tezədən doldurmalıyam, əzizim?

Mən dedim:

- Axı bayaq qabı doldurmuşdun, yıxıldım, dağıldı. İndi boşdu. Yənə doldur, aparım evə.

Firudin əmi bir az mənə baxdı. Sonra başladı gülməyə.

O qədər güldü ki...

Mən soruşdum:

- Nəyə gülürsən, Firudin əmi?

O dedi:

- Heç nəyə. Böüyəndə özün başa düşərsən.

Mən böyük deyiləm? Üç dəfə qış olacaq, qar yağacaq, mən məktəbə gedəcəyəm. Mənim nəyim balacadı?

Sonra Firudin əmi süd qabını məndən aldı, ağızına qədər doldurdu. Aparım evə. Anam bişirdi. Mən də içdim, Lale də. Amma mənə niyə gülürlər? Heç bilmirəm...



Gör necə top vuraram

Dadaşgil həyətdə futbol oynayır. Mən Dadaşa deyirəm:

- Dadaş, qoy mən də sizinlə futbol oynayım.

- Yox, Səlim, sən oynaya bilməzsən...

- Niyə oynaya bilmərəm?

- Çünki futbol oynayan gerek biclik eləyə bilsin, fənd işlətsin, başqa oyunçuları aldada bilsin. Amma sən hələ balacasan, bunları bacarmazsan...



Sonra onlar yenə oynayırlar. Mən də qıraqda durub baxıram...

Eh, düzdü, Dadaş məktəbdə oxuyur, özü də mənim dostumdu, amma Dadaş nə bilsin ki, mən necə bicəm, necə çoxbilmişəm?! Əgər bilsə mən necə bicəm, o saat deyər: «Səlim, gəl sən də bizimlə oyna!»

Lap elə dünən gör necə biclik işlətdim: Anam evdə yox idi. Atam da işdə idi. Mən nənəmə dedim:

- Nənə, gəl gizlənqaç oynayaq.
- Oynayaq, Səlim.
- Sən gözünü yum, mən gizlənim.
- Yaxşı.

Nənəm gözlerini yumdu. Mən çarpayının altına girib gizləndim. Sonra dedim:

- Aç, nənə.

Nənəm gözlerini açdı. Ora baxdı, bura baxdı. Sonra yavaş-yavaş mənə tərəf gəlməyə başladı. Mən tez qışqırdım:

- Nənə, mən burda deyiləm! Mətbəxdə gizlənməmişəm!

Nənəm:

- He... - dedi, amma bilmirəm heç niyə güldü. Sonra mətbəxdə məni axtarmağa getdi. Mən də tez çarpayının altından çıxdım.

Gördünüz, mən necə bicəm!

Eh, əgər Dadaş bunu bilsə, məni də futbol oynamağa qoyar. Biclik edib fənd işlədərəm, hamını bir-bir keçərəm, qapıya çoxlu-çoxlu top vuraram!..

Mən Lələ istəyirəm

Lələ elə balacadı, elə balacadı, elə balacadı, lap bir cıqqılı. Lələ mənim bacımdı. Nənəm deyir:

- Mənim Lələm, Lələciyim...

Mən deyirəm:

- Nənə, Lələ mənimdi!

Nənəm deyir:

- Yaxşı, Səlim, sənindi...

Amma sonra yadından çıxır. Yenə deyir:

- Mənim Lələm, Lələciyim...

Anam deyir:

- Lələ qızım, qəşəng qızım, mənim qızım...

Mən deyirəm:

- Ana, Lələ mənimdi!

Anam deyir:

- Yaxşı, Səlim, sənindi...

Amma sonra yadından çıxır. Yenə deyir:

- Lələ qızım, qəşəng qızım, mənim qızım...

Atam da belə deyir. Babam da belə deyir. Axı belə olmaz. Axı Lələ mənimdi.

Yaxşı hirsələndirdiniz məni, baxarsız!.. Mən də gedərəm Firudin əmidən özümə başqa Lələ alaram.



Firudin əmi bizim heyətdə süd satır, özü də mənim dostumdu. Mən ona deyirəm:

- Firudin əmi, mənə Lalə ver.

Firudin əmi deyir:

- Lalə? Laləni neyləyirsən, Səlim?

Mən deyirəm:

- İstəyirəm ki, mənim özümün Laləm olsun!

Firudin əmi deyir:

- Yaxşı, Səlim, əgər tapsam sabah sənə lalə gətirərəm.

Sabah Firudin əminin yanına gəlirəm. Mən deyirəm:

- Salam, Firudin əmi, mənə Lalə gətirdin?

Firudin əmi deyir:

- Gətirdim, Səlim, güclə tapdım, ala.

Firudin əmi mənə bir dənə qırmızı gül verir. Mən deyirəm:

- Bu nədi?

Firudin əmi deyir:

- Lalədi. Yavaş götür, dağılmasın. Lalənin ləçəkləri çox zərif olur.

Eh, Firudin əmi gör mənə ne gətirib?! Güll..

Mən deyirəm:

- Firudin əmi, mən belə lalə istəmirəm...

Firudin əmi deyir:

- Bəs sən nə cür lalə istəyirsən, Səlim?

Mən deyirəm:

- Mən bacım Lalədən istəyirəm.

Firudin əmi bərkdən gülür. Sonra deyir:

- Ay sən, Səlim!

Yenə mənə gülürlər. Heç belə də iş olar?

Belə də iş olar?

Heç bilmirəm nə edim... Belə də iş olar?..

Mən Səliməm. Amma hamı mənə «Balaca Səlim» deyir.

Niyə «balaca»? Bilmirəm...

Axşam anamla atam teatra getməyə hazırlaşanda deyirəm:

- Ana, mənə də teatra apar.

Anam deyir:

- Yox, Səlim, sən hələ balacasan, yuxun gələr, yatarsan...

Anamla atam gedir teatra. Mən qalırım evdə nənəmlə.

Atam ova gedəndə deyirəm:

- Ata, mənə də özünlə ova apar.

Atam deyir:

- Yox, Səlim, sən hələ balacasan, yorulursan...

Atam gedir ova, anam gedir işə. Mən qalırım evdə nənəmlə.

Səhər qonşumuz, mənim dostum Dadaş çantasını götürüb məktəbə gedir. Deyirəm:

- Dadaş, mənə də məktəbə apar.

Dadaş deyir:

- Yox, Səlim, sən hələ balacasan, oxuya bilməzsən...

Dadaş gedir məktəbə. Atam gedir işə, anam gedir işə. Mən qalırım evdə nənəmlə.

Nənəm də Laləni qucağına götürüb heyətdə gəzdirir. Lalə mənim bacımdır. Lap balacadır. Mənim üç yaş iki ayım var, onun - hi, hi, hi, adamın gülməyi gəlirl... - heç bir yaşı da yoxdur.

Heyətdə nənəmə deyirəm:

- Nənə, Laləni ver bir az da mən gəzdirim.

Nənəm deyir:

- Yox, Səlim, sən hələ balacasan, gücün çatmaz, yıxarsan...

Nənəm özü Laləni gəzdirir, mən də onun arxasınca gedirəm. Belə də iş olar?..

Bəs necə olur ki, televizorda məndən də çox-çox balaca - bax, bu boyda, lap bir cıqqanaq!.. - adamlar özləri tək ova da gedirlər. Amma heç yorulmurlar, teatra da gedirlər, amma heç yuxuları gəlmir, məktəbə də gedirlər, «beş» alırlar, hələ müəllim də olurlar, maşın da sürürlər, təyyarədən də paraşütlə tullanırlar, gəmidə də üzürlər?

Hə? Bəs necə olur?

«Balaca Səlim...» Belə də iş olar?



Mən hər şeyi bilirəm

Mən babamı çox istəyirəm. Bax, bu qədər! Hələ qollarım çatmır, göstərim ki, nə qədər!..

Biz Bakıda yaşayırdıq, babam kənddə. Babam tez-tez bizə gəlir. Mənə çoxlu meyvə gətirir. Bilir ki, yaman meyvə yeyənm. İndi də babam mənə meyvə gətirib: alma, armud, şaftalı, gavalı... Mən də oturub yaxşıca-yaxşıca yeyirəm.

Babam deyir:

- Hayıf, bu il meyvə az oldu, Səlim...

Mən deyirəm:

- Niyə bu il meyvə az oldu, baba?

Babam deyir:

- Çünki bu il quraqlıq oldu.

Mən deyirəm:

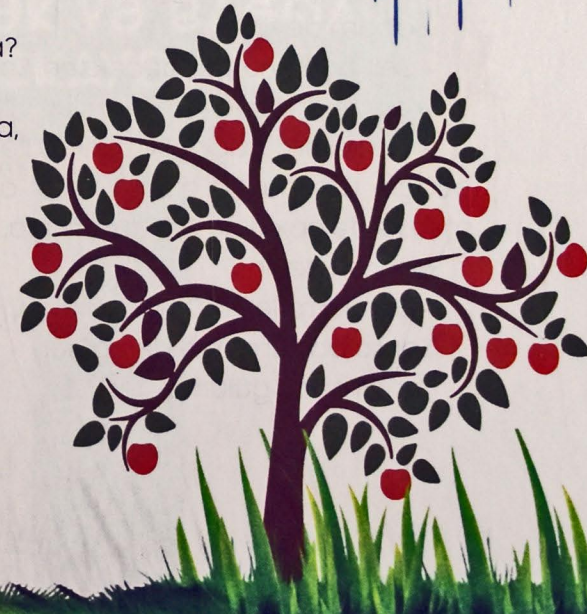
- Quraqlıq nədi, baba?

Babam deyir:

- Yağış yağmayanda, ağacları sulamayanda, meyvə az olur. Buna da quraqlıq deyirlər.

- Yağış yağsa, meyvə çox olar?

- Əlbəttə.



Eh, heyif ki, babamın Dadaş kimi yoldaşı yoxdur. Dadaş mənim dostumdur. Bizim heyətdə olur. Həmişə mənə deyir:

- Sən mənim ən birinci dostumsan, Səlim!

Dadaşın çantası var, özü də məktəbə gedir. Dadaş hər şeyi bilir, mənə də deyir. Mən də hər şeyi bilirəm. Bax, yağış buxardan əmələ gəlir. Su istidə buxarlanır. İndi gördünüz ki, mən hər şeyi bilirəm?

Eh, heyif ki, babamın Dadaş kimi yoldaşı yoxdur. Eybi yox. Mən deyirəm:

- Baba, yağış buxardan əmələ gəlir.

Babam deyir:

- Doğrudan?

Mən deyirəm:

- Bəli, baba, doğrudan. Mən hər şeyi bilirəm. Mən kənddəki evimizə gələndə yağış yağdıracağam. Onda meyvə də çox olar.

Babam deyir:

- Sən bunu necə edəcəksən, Səlim?

Mən deyirəm:

- Gedərəm bağa. Qazanı su ilə dolduraram. Qoyaram ocağın üstünə. Su qızar. Buxar olar. Onda yağış yağar, meyvə də çox olar. Gördün, baba, mən hər şeyi bilirəm!

Babam deyir:

- Gördüm, Səlim. Doğrudan da, sən yaman bilənsən!

Sonra babam bərkədən gülür.

Yenə mənə gülürlər...

BALACA QIRMIZI
ÇİÇƏK VƏ BAŞQA
HEKAYƏLƏR



Balaca Qırmızı Çiçəyin hekayəti

Balaca Qırmızı Çiçəyin bir gün yaşı var idi. Birçə gün idi ki, Balaca Qırmızı Çiçəyin qönçəsi açmışdı. Qıpqırmızı xırdaca ləçəkləri lap nazik idi. Elə nazik idi ki, kəpənək qon-saydı, əzilərdi. Buna görə də kəpənəklər o Balaca Qırmızı Çiçəyin ləçəklərinə qonmurdu, kəpənəklər istəmirdi ki, o ləçəklər əzilsin, uçub gedib başqa güllərə, başqa çiçəklərə qonurdu.

Kəpənəklər özləri də çox yüngül idi, qırmızı idi, göy idi, ağ idi, sarı idi, adam o gözəl, o rəngbərəng kəpənəklərə bax-dıqca baxmaq istəyirdi. Buna görə də kəpənəklər başqa güllərə, başqa çiçəklərə qonub Balaca Qırmızı Çiçəyə bax-ırdı, Balaca Qırmızı Çiçəyin yüngüllüyünü hiss edirdi, qıpqırmızı xırdaca ləçəklərinin zərifliyini görürdü və kəpənəklər dünyada belə gözəl qırmızı çiçək olduğu üçün sevinirdi.

Həmin gün elə bil ki, günəş də sevinirdi, şüaları bütün çəmənə qızdırırdı. Həmin gün çəməndəki güllərin, çiçəklərin rəngləri də sevinirdi, qırmızı göyə qarışmışdı, göy sarıya, sarı yaşıla, yaşıl məxməriyə qarışmışdı və elə bil ki, həmin gözəl yaz günündə çəməndəki bütün bu rənglər güldü.

Bülbüllər də çəmənə sevinən rənglərinə baxırdı və gözəl nəğmələr oxuyurdu. Bülbüllərin həmin yaz günündəki



nəğmələri dünyanın yaxşı işlərindən, gözəl hadisələrindən xəbər verirdi, anaların laylasından, uşaqların yuxusundan deyirdi.

Güneş də, güllər də, çiçəklər, kepenəklər, bülbüllər də sevinirdi, təkçə... təkçə o Balaca Qırmızı Çiçək qəmgin idi.

Balaca Qırmızı Çiçəyin zərif ləçəkləri gülə bilmirdi, onlar da o qədər incə və zərif idilər ki, həmin isti, günəşli yaz günü, hətta bir az üşüyürdülər də.

O Qırmızı Çiçəyin yanında Böyük Sarı Gül bitmişdi. Çəməndə bütün güllər, çiçəklər, otlar Böyük Sarı Güle hörmət edirdi. Böyük Sarı Gül hər şeyi bilirdi, hər şeydən xəbərdar idi. Çəməndə güllərin, çiçəklərin nə sualı olsaydı, Böyük Sarı Güle verərdi, çünki Böyük Sarı Gülün yaşı çox idi; Böyük Sarı Gülün qönçəsi artıq düz yeddi gün idi ki, açmışdı.

Böyük Sarı Gül Balaca Qırmızı Çiçəyə baxdı, qıpqırmızı incə ləçəklərdəki qəmginliyi gördü və dedi:

- Bu cür gözəl gündür... Bütün çəmənimiz sevinc içindədi... Bəs sən nə üçün sevinmirsən? Nə üçün günəşin şüaları ilə qızınmırsan? Sən nə üçün qəmginsən?

Balaca Qırmızı Çiçək zərif, incə ləçəklərini yüngülcə qaldıraraq Böyük Sarı Güle baxdı və nazik, titrək səsi ilə dedi:

- Bax, o balaca qızın anası var... Bax, o balaca buzovun anası var... Bax, o balaca bülbülün anası var... Bəs mənim niyə anam yoxdur?

Anası balaca qızını qucağına alıb çəməndəki ciğirlə kəndə tərəf gedirdi.

İnek buzovu yanına salıb qarşı dağın döşündən keçirdi. Bülbülün balaları çəmənə bitişik ağaclıqda başlarını yuvalarından qaldıraraq analarının səsine səs verirdi.

Böyük Sarı Gül o balaca qızın anasına, o ana bülbülə, o inəyə baxdı, gülümsədi, sonra elə bil daha da mehribanlaşdı, Balaca Qırmızı Çiçəyə dedi:

- Sən hələ balacasan, ona görə də hələ çox şey bilmirsən... Sənin anan torpaqdır. Mənim də, bütün güllərin, çiçəklərin də, bax, o böyük ağacları görürsən, onların da anası torpaqdır.

Sonra Böyük Sarı Gül göz işlədikcə uzanan düzlərə, çəmənlərə baxdı və yenə də Balaca Qırmızı Çiçəyə dedi:

- Bax, görürsən, bizim anamız torpaq necə böyükdür, necə genişdir?

Balaca Qırmızı Çiçək də geniş çöllərə, düzlərə baxdı.

Əlbəttə, Balaca Qırmızı Çiçək sevinirdi ki, onun da anası var. Sevinirdi ki, onun anası belə böyükdür, belə güclüdür.

Amma... amma o sevincdə də Balaca Qırmızı Çiçəyin özü kimi lap yüngül, lap zərif bir qəmginlik var idi, çünki Balaca Qırmızı Çiçək istəyirdi ki, onu da anası qucaqlaya bilsin, xırdaca ləçəklərindən öpsün...

Küləyin, çinarın və qaranquş balasının hekayəti

O çinar ağacı lap balaca idi, sonra gün keçdi, ay dolandı, sonra ay keçdi, il dolandı, o çinar ağacı böyüdü, böyüdü və o qədər illər keçdi ki, o çinar ağacı o qədər böyüdü ki, haçansa eləcə balaca olmağı yadından çıxırdı. Yadından çıxdı ki, yanından yüngülcə bir yel ötəndə çöp kimi nazik və sütül gövdəsi az qalırdı sınısın.

O çinar ağacının başı göylərə dəyirdi və bütün yer üzünə də eləcə yuxarıdan aşağı baxırdı və o yüksəklikdən gördüyü dünya o qədər ayaq altında, o qədər kiçik idi ki, özünü həmin dünyanın ən güclüsü hesab etdi.

O çinar ağacı heç nədən çəkinmirdi, heç nədən qorxmurdu və iş o yerə çatdı ki, günlərin bir günündə o çinar ağacının yarpaqları xışıldadı:

- Mən küləkdən də qorxmuram!

Əlbəttə, külək bunu eşitdi, çünki çöllərdə, düzlərdə, dağlarda, meşələrdə, hətta dənizlərdə, okeanlarda da nə səs olurdu, nə deyilirdisə, külək onu o saat eşidirdi və bütün heyvanların, quşların, bitkilərin dilini bildiyi üçün o saat da başa düşürdü.

Külək bu xışiltını da eşitdi və qəzəbləndi.

Külək çinar ağacının ətrafında fırlandı, fırlandı, sonra daha da bərk əsdi, sonra lap bərkidi, çovğuna çevrildi, qıy vurub bütün bu ətrafa hücum çəkdi, yer titrədi, göy

titrədi, o çinar ağacı silkələndi, yarpaqları qopdu, sonra budaqları qırılmağa başladı və qəzəbli külək o çinarın ətrafında elə bir burulğan yaratdı ki, o boyda ağac uzun-uzun illər bundan əvvəlki o sütül gövdəcik kimi əsim-əsim əsməyə başladı, lap az qalmışdı ki, torpaqdan qopsun və külək birçə an dayandı ki, yeni bir qiyla çinar ağacını göyə sovursun.

Külək elə həmin birçə anlıq sükut içində də qəfil bir civilti eşitdi.

O çinar ağacından kənarında köhnə bir dəyirman var idi və külək ancaq çinarın ətrafında burulğan yaratsa da, o burulğanın dalğası dəyirmanın taxtapuşunu qoparmışdı. Dəyirmanın eyvanının dərinində, küncdə, tavanın altında isə bir qaranquş yuvası var idi və eləcə zəif-zəif, yazıq-yazıq civildəyən də o yuvadakı qaranquş balası idi. Eyvanın o küncünü hələ külək tutmurdu, amma bayaqdan yer-göy titrəyirdi və o köhnə dəyirman da az qala o taxtapuş kimi, yerli-dibli qopub havaya uçacaqdı.

Qaranquş balası yuvanın içində ciqqlı başını balaca və zəif bədəninə qısmışdı, birdən-birə aləmi bürümüş qasırğadan o qədər qorxmışdu ki, təkçə öz ürəyinin döyüntüsünü eşidirdi, daha başqa heç nə görmürdü, heç nə eşitmirdi. Həmin o

birçə anın içində ki, sükut çökdü, külək o saat o ciqqılı üreyin döyüntüsünü eşitdi, sonra da o quşciğazın yenice dil açdığı qaranquş dilində nə civildədiyini eşitdi:

- Mən qorxuram...

Hə, külək bu civiltini eşitdi...

Külək yenidən qıy vurmağa tamam hazır idi və bilirdi ki, o qiyan sonra o çinar ağacı köklü-dibli qopub göyə sovrulacaq, amma külək bu civiltini eşitdi və birdən-birə tamam boşaldı, o qaranquş balasının üreyinin eləcə tippiltisi içində daha qıy vura bilmədi...

Külək qıy vursaydı, bilirdi, o çinar ağacı ilə birlikdə bu köhnə dəyirman da, bu köhnə dəyirmanla birlikdə o qaranquş yuvası da, o qaranquş yuvasıyla birlikdə o qaranquş balası da göyə sovrulacaqdı...

Balaca qaranquş balası başını qaldırıb yuvadan iki nöqtə kimi xırdaca və qapqara gözləriylə nigarən-nigarən etrafa baxdı və ətrafın bu sakitliyi davam etdikcə o ciqqılı üreyin tıp-tıp tippiltisi da azalırdı.

Külək o ciqqılı üreyin tippiltisinin eləcə azalmasını eşidirdi və heç cürə təzədən qıy vura bilmirdi...

O çinar ağacı isə yavaş-yavaş özünə gəlirdi və qolubudağı sinsa da, yenə əvvəlki kimi, yer üzünə yuxarıdan aşağı baxa-baxa deyirdi:

- Gördünüz?! Külək mənə heç nə eləyə bilmədi!..

Nigar, Yalçın və onların dədəsi

Nigarın adı Nigar idi. Yalçının da adı Yalçın idi.

Nigarın dörd yaşı vardı, Yalçının iki yaşı. Nigarın kuklası vardı, Yalçının tapançası. Nigar evcik-evcik oynayırdı, Yalçın top-top. Nigarın öz şarı vardı, Yalçının öz şarı. Nigarın öz şekilli kitabı vardı, Yalçının öz şekilli kitabı. Nigarın öz velosipedi vardı, Yalçının öz velosipedi.

Amma Dədələri birçə nəfər idi - həm Nigarın Dədəsi idi, həm də Yalçının Dədəsi idi.

Əslində, Dədə Nigarın da, Yalçının da babası idi. Nigar hələ danışa bilməyəndə belə deyirdi:

- Də-də-də-də-də...

Babası da ona baxıb gülürdü:

- Baxın, görün Nigar necə danışır: də-də-də-də-də...

Nigar deyirdi:

- Də-də-də-də-də...

Babası gülürdü:

- Də-də-də-də...

Nigar hər dəfə babasını görəndə «Də-də-də-də...» - dedi, axırda «Də-də...» - dedi. «Də-də», yeni ki, Dədə.

Nigar nə edirdisə, Yalçın da onu edirdi.

Nigar babasına Dədə dedi, Yalçın da babasına Dədə dedi.

Nigar istəyirdi ki, Dədə həmişə onunla oynasın, ona nağıl desin. Yalçın da istəyirdi ki, Dədə həmişə onunla oynasın, ona nağıl desin.

İndi bes necə olsun? Axı Dədə bir nəfərdir...



Heç belə də iş olar?..

Bir gün Nigar soruşdu:

- Dədə, hara gedirsən?

Nigar nə soruşurdusa, Yalçın da o saat onu soruşurdu:

- Dədə, hara gedirsən?

Dədə dedi:

- Gedirəm televizordakıların iş yerinə. Orda mənə lentə çəkəcəklər, axşam televizorda danışacağam.

Nigar sevindi:

- Biz səni görəcəyik?

O saat Yalçın da sevindi:

- Biz səni görəcəyik?

Dədə dedi:

- Hə, axşam görəcəksiz...

Axşam Nigarla Yalçın eyvanda oturub kağızlarda şəkillər çəkirdilər. Axı onların ikisi də rəssam idi!.. Ən yaxşı rəssam hansı idi? Elə ikisi də!.. Ancaq... ancaq Nigar öz kağızında nə çəkirdisə, Yalçın da öz kağızında onu çəkirdi... Birdən ataları onları çağırdı:

- Nigar, Yalçın, gəlin bura, Dədə televizorda danışır.

Nigarla Yalçın tez qaça-qaça otağa gəldi.

Nigarla Yalçının anası, bir də atası, bir də

Dədə oturub televizora baxırdı.

Televizorda Dədə danışdı.

Bu necə işdir?

Nigar bir çay içə-içə televizora baxan Dədəyə baxdı, bir də televizorda danışan Dədəyə baxdı.

Yalçın da bir çay içə-içə televizora baxan Dədəyə baxdı, bir də televizorda danışan Dədəyə baxdı.



Doğrudan da, bu necə işdi?.. Bay sən!..

İndi Nigarın da, Yalçının da iki Dədəsi vardı - bir Dədə çay içə-içə televizora baxırdı, o biri Dədə də televizorda danışdı.

Nigar dedi:

- A-a-a!..

Yalçın da o saat dedi:

- A-a-a!..

Birdən Nigar dedi:

- Yalçın, Yalçın, bilirsen nə var?

Yalçın da tez istədi desin ki, «Yalçın, Yalçın, bilirsen nə var?»

Amma sonra başa düşdü ki, axı belə olmaz... Dedi:

- Nə var?

Nigar dedi:

- Yalçın, qoy bu Dədə mənim olsun, televizordakı Dədə sənin olsun. Bu Dədə həmişə mənimlə oynasın. O Dədə həmişə səninlə oynasın. Yaxşı, Yalçın? Hə?

Yalçın Nigara baxdı, sonra otaqda çay içən Dədəyə baxdı, sonra televizorda danışan Dədəyə baxdı.

Nigar bir də soruşdu:

- Yaxşı, Yalçın?

Yalçın dedi:

- Yox, bu Dədə mənim olsun, o Dədə sənin olsun!

Necə oldu bu - televizorda danışan Dədə gülmədi, amma otaqda duran Dədə güldü?

Sonra Nigarla Yalçının anası da güldü, atası da güldü.

Sonra Nigar onlara baxıb bərk-dən güldü.

Sonra da Yalçın Nigara baxıb lap bərk-dən güldü.



Mən yaman qaçağam!

Nigar həyətdə çox atıldı-düşdü, qaçdı, tərledı, ona soyuq dəydi, xəstələndı.

Yalçın dedi:

- Gördün, Nigar, adam özünü tərletməz... Çünki adama soyuq dəyer, xəstələner.

Günay da başını tərpetdı, yəni ki, düzdü, Yalçın düz deyır. Axı Günay hələ danışa bilmirdı, neyləsin?..

Yalçın dedi:

- Günay, sən böyüyəndə, həyətdə düşəndə, çox qaçıb özünü tərletməzsən... Hə?

Günay başını tərpetdı, yəni ki, hə.

Yalçın atıla-atıla dedi:

- Gördün, Nigar! Biz özümüzü tərletməyəcəyik! Biz xəstələnməyəcəyik!

Günay da əlini-əlinə vura-vura atıldı-düşdü, birdən... gurup!.. dəydi yerə.



Günay istədi bərkəndə ağlasın, amma bu vaxt qapının zəngi çalındı. Yalçın qapıya qaçdı. Günay da tez qapıya tərəf baxdı.

Gələn Dədə idi, Günayın, Yalçının, Nigarın babası.

Yalçın dedi:

- Dədə, dədə, biz özümüzü tərletməyəcəyik, Günay da, mən də xəstələnməyəcəyik! Nigar bizdən böyükdür, amma özünü tərledib, xəstələndı!

Dədə dedi:

- Eybi yox, daha Nigar da bundan sonra özünü tərletməyəcək, xəstələnməyəcək.

Yalçın Nigara baxdı:

- Hə, Nigar?

Günay da Nigara baxdı, istədi o da desin ki «Hə, Nigar?», amma təkəcə bunu dedi:

- I... I... I...

Nigar başını yastığın üstündə yavaş-yavaş tərpetdı, yavaş-yavaş da dedi:

- Hə...

Dədə bazardan Nigar üçün qıpqırmızı gilənar alıb gətirmişdi. Anası gilənarı yudu, boşqaba yığıb Nigarın çarpayısının yanındakı balaca ketilin üstünə qoydu.

Dədə dedi:

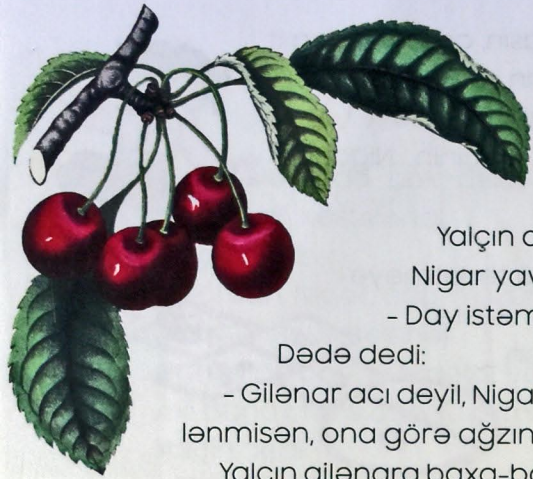
- Nigar, gör nə qəşəng gilənardı, ye.

Nigar yavaş-yavaş dedi:

- İstemirəm, dədə...

Dədə dedi:





- Sən bir bax, gör nə dadlıdı...

Dədə gilənardan birini götürüb Nigarın ağızına qoydu.

Yalçın da, Günay da Nigara baxırdı.

Nigar yavaş-yavaş dedi:

- Day istəmirəm... Acıdı...

Dədə dedi:

- Gilənar acı deyil, Nigar, sənın ağızın acı olub. Xəstələnmişən, ona görə ağızın acılaşıb. Keçib gedəcək.

Yalçın gilənara baxa-baxa, udquna-udquna Nigarın lap yanına gəldi. Günay da Yalçının yanına gəldi.

Yalçın soruşdu:

- Gilənar acıdı, Nigar?

Nigar yavaş-yavaş dedi:

- Hə...

Yalçın gilənardan birini ağızına qoyub dedi:

- Hə, acıdı...

Sonra bir gilənar da yedi:

- Hə, acıdı...

Sonra bir gilənar da yedi, bir gilənar da yedi, yedi, yedi, yedi:

- Hə, acıdı, acıdı, acıdı...

Yalçın gilənarların hamısını yedi qurtardı. Sonra Dədəyə baxdı, Nigara baxdı, sonra da Günaya dedi:

- Gördün, Günay, gördün mən necə qoçağam?! Acı gilənarın hamısını yedim!

- I... I... I - dedi, yeni ki, Yalçın, doğrudan da, sən yaman qoçaqsan! Lap qoçaq!..

Günayın, Yalçının, Nigarın və yekə canavarın nağılı

Çox şilə aşı yemişəm, amma belə yalan deməmişəm.

Günlərin bir günündə Günay, Yalçın, Nigar heyətdə oynayırdı. Bu təzə heyət elə gözəl idi ki!.. Hər tərəf ağac, gül, ot... Bir tərəfə baxanda da böyük bir dağ görünürdü, özü də yamyaşıl meşəli dağ...

Nigar gavalı ağacına dırmaşırdı. Yalçın da Nigara baxıb başqa gavalı ağacına dırmaşırdı, Günay da Yalçına baxıb başqa gavalı ağacına dırmaşmaq istəyirdi, amma dırmaşa bilmirdi. Əlləri ilə ağacdən yapışıb bir ayağını yerdən qaldıranda - gurup! - deyirdi yerə.

Birdən Nigar qışqırdı:

- Dədə gəldi!

Yalçın da o saat qışqırdı:

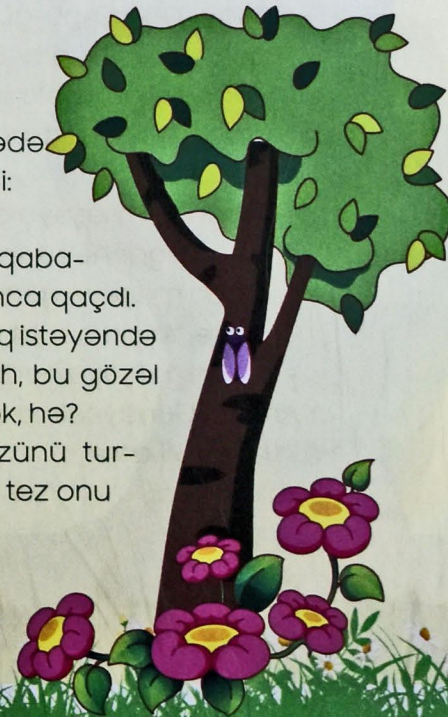
- Dədə gəldi!

Günay da qışqırmaq istədi «Dədə gəldi!» Amma təkçə elə bunu dedi:

- Də-də-də-dəl!..

Nigar ağacdən atılıb Dədənin qabağına qaçdı. Yalçın da Nigarın dalınca qaçdı. Günay da Yalçının dalınca qaçmaq istəyəndə yenə də - gurup! - deydi yerə. Ah, bu gözəl Günay nə vaxt yaxşı yeriye biləcək, hə?

Günay başını qaldırdı, üz-gözünü turşutdu, istədi ağlasın, amma Dədə tez onu yerdən qaldırdı, tez də soruşdu:



- Günay, bura sənin xoşuna gəlir?

Nigar tez dedi:

- Mənim xoşuma gəlir!

Yalçın da o saat dedi:

- Mənim xoşuma gəlir!

Günay da demək istədi ki, «Mənim xoşuma gəlir!» Amma təkçə elə bunu dedi:

- Mə-mə-mə-mə...

Nigar güldü:

- Günay, sən quzusan mələyirsən?

Yalçın da o saat güldü:

- Günay, sən quzusan mələyirsən?

Günay da güldü, demək istədi ki, «Günay, sən quzusan mələyirsən?» Amma təkçə bunu dedi:

- Gü-gü-gü-gü...

Günay «Gü-gü-gü-gü...» - dedi, hamı da güldü.

Nigar, Yalçın, Günay Bakıdan buraya dünən yox, o biri gün yox, o biri gün gəlmişdi. Nə qədər isti olacaqdı, o qədər də burada qalacaqdılar. Bu gözəl həyətdə. Bütün yayı.

Dədə dedi:

- Sabah sizi meşəyə aparacağam...

Oy, gör Nigar necə sevindi!.. Dedi:

- Sabah meşəyə gedəcəyik? Ura-a-a!..

Əlbəttə, Yalçın o saat Nigar kimi sevindi!.. Dedi:

- Sabah meşəyə gedəcəyik? Ura-a-a!..

Amma Günay təkçə bunu deyə bildi:

- U-u-ul!.. A-a-a!..

Yalçın dedi:

- Dədə, mən meşədə... - Sonra Nigara baxdı. - Nigar, mən meşədə...

- Sonra Günaya baxdı. - Günay, mən meşədə...

Nigar dedi:

- De də, Yalçın, sən meşədə nə?

Günay da bunu soruşmaq istədi. Amma təkçə:

- Sə-ə-ə... Mə-ə-ə...

Ah, bu gözəl Günay nə vaxt danışmağı öyrənəcək?

Yalçın dedi:

- Mən meşədə bir dəne yekə canavar öldürəcəyəm!

Dədə dedi:

- Doğrudan?

- Yalçın dedi:

- Hə, doğrudan!

Nigar bilmədi nə desin... Bilmədi buna inansın, ya inamınsın? Nigar Günaya baxdı, Günay da Nigara baxdı. Yalçın isə qollarının ikisini də qaldırıb pəhləvanlar kimi bükdü, Dədəyə, Nigara, Günaya öz gücünü göstərdi:

- Görürsünüz, mən necə güclüyəm? Sabah meşədə böyük canavar öldürəcəyəm!

Dədə dedi:

- Yaşasın qəhrəman Yalçın!

Nigar da dedi:

- Hə, hə, yaşasın qəhrəman Yalçın!

Amma Günay təkçə elə bunu dedi:

- Ya-ya-ya-ya...

Gün keçdi, axşam oldu, sonra gecə də keçdi... Axı nağıl-da vaxt tez keçir! Səhər Dədə, Nigar, qəhrəman Yalçın, bir də lap balaca Günay meşəyə gedəndə Dədə soruşdu:

- Yalçın, bu gün yekə canavar öldürəcəksən?
Nigar da tez Yalçına baxdı, Günay da gördü ki, Nigar Yalçına baxır, tez o da Yalçına baxdı.

Yalçın dedi:

- Hə, meşədə yekə canavarı öldürəcəyəm!

Onlar gəlib meşəyə çatdılar. Meşədə böyük-böyük ağaclar var idi, tikanlı-tikanlı kollar var idi. Meşədən cürbəcür səsler gəlirdi:

- Qa-qa-qa-qa...

- Ci-ci-ci-ci...

- Hop-hop-hop-hop...

Nigar dedi:

- Yalçın, sən yekə canavarı harda öldürəcəksən?

Yalçın meşədəki böyük-böyük ağaclara, tikanlı-tikanlı kollara baxdı, cürbəcür səslərə qulaq asdı, amma... Bay, bu necə işdi belə? Yalçın kimi qəhrəman heç bir söz demədi, Nigarın sualına cavab vermədi...

Nigar yenə soruşdu:

- Yalçın, sən yekə canavarı harda öldürəcəksən?

Meşədən isə eləcə cürbəcür səsler gəlirdi:

- Ho-o-o...

- Mö-ö-ö...

- Va-a-a...

Yalçın meşədən gələn bu səslərə qulaq asdı, meşənin derinliyinə baxdı, axırda dedi:

- Dədə, bilirsən nədi?.. - Sonra Nigara baxdı, - Nigar, bilirsən nədi?.. - Sonra Günaya baxdı, - Günay, bilirsən nədi?..

Nigar dedi:

- Nədi, Yalçın, de de...

Yalçın dedi:

- Mən yekə canavarı yuxuda öldürəcəyəm!

Dədə güldü.

- Yaxşı, qəhrəman Yalçın!..

Nigar heç bilmədi qəhrəman Yalçının bu sözüne nə desin...

Heç kim də bilmədi ki, Günay nə deyir:

- Du-du-du-du...

Dədə, Nigar, Yalçın, bapbalaca Günay meşədə gəzdilər, ağaclara baxdılar, dələ gördülər, çiçək yağdılar, sonra qaçıtdılar evə. Sonra yenə axşam düşdü, yenə gecə gəldi, yenə səhər açıldı və səhər yuxudan duranda Yalçın bərkdən dedi:

- Nigar, Günay, mən yuxuda yekə canavarı öldürdüm! Bilirsiniz nə boydaydı? - Yalçın qollarını iri açıb göstərdi. - Bax, bu boyda! Mən onu götürüb yerə vurdum, öldürdüm! Bax, belə-belə!.. - Yalçın yumruqları ilə havanı döyəcləyə-döyəcləyə göstərdi ki, yuxuda yekə canavarı necə öldürüb!

Nigar qəhrəman Yalçına baxdı, bilmədi bu xəbərə inansın, ya inanmasın...

Günay da Nigara baxıb dedi:

- Mə-mə-mə-mə...

Günay demək istəyirdi ki, Nigar, Yalçın, mən də yuxuda yekə canavar öldürmüşəm! Lap yekə! Bax, bu boyda!



Günayın, Yalçının, Nigarın və yaşıl yarpağın nağılı

Biri vardı, biri yoxdu, bir qəşəng qız vardı, adı Günay, bir qəhrəman oğlan vardı, adı Yalçın, bir də bir qəşəng qız vardı, adı Nigar.

Günay lap balaca idi. Yalçın ondan bir az böyük idi. Nigar da Yalçından bir az böyük idi.

Nigar Yalçına deyirdi:

- Bax, Yalçın, mən səndən böyüyəm! Gör mən necə böyüyəm!..

Yalçın Günaya deyirdi:

- Bax, Günay, mən səndən böyüyəm! Gör mən necə böyüyəm!..

Günay da deyirdi:

- Mən... kukla... böyük...

Günay demək istəyirdi ki, Nigar, sən Yalçından böyüksən, Yalçın, sən məndən böyüksən, mən də kukladan böyüyəm!

Günlərin bir qarlı-boranlı günündə babaları - Nigar da, Yalçın da, Günay da ona Dədə deyirdi - hə, günlərin bir qarlı-boranlı günündə Dədə Günaya bir gözəl gül bağışladı. Amma bu gül adı gül deyildi, şüşədən idi. Qıpqırmızı gül idi, üç dəne də yamyaşıl yarpağı vardı. Yarpaqlar da adı yarpaqlar deyildi, onlar da şüşədən idi.

Günay deyirdi:

- Yalıq... Niquş... Dədə... mən... gül...

Günay demək istəyirdi ki, Yalçın, Nigar, tez bura gəlin, baxın görün Dədə mənə nə gözəl gül bağışlayıb!..



Günay o gözəl güllə oynadı, oynadı və birdən... Ay aman, bu necə oldu belə?.. O gül Günayın əlindən yerə düşdü və yaşıl yarpağın biri sındı...

Günay bərkdən ağlamağa başladı.

Nigar da, Yalçın da tez qaçıb Günayın yanına geldi.

Nigar soruşdu:

- Nə olub, Günay?

Nigar nə deyirdisə, Yalçın da o saat onu təkrar edirdi:

- Nə olub, Günay?

Günay ağlaya-ağlaya yarpağı sınımış gülü göstərdi.

Nigar dedi:

- Oy, nə pis iş olub!..

Yalçın da o saat dedi:

- Oy, nə pis iş olub!..

Günay da başını tərpətdi, yəni ki, siz düz deyirsiniz, çox pis iş olub və daha da berkdən ağladı...

Bəs indi necə olsun? Günay elə ağlasın? Yox, belə olmaz! Bəs necə olsun? Necə olsun? Hə?

Birdən Nigar dedi:

- Tapdim! Tapdim! Ağlama, Günay!

Yalçın da o saat dedi:

- Tapdim! Ağlama, Günay!

Günay Yalçına baxdı və balaca burnunu çəkə-çəkə soruşdu:

- Tapdı... nə?..

Yalçın da Nigara baxdı, az qaldı desin: «Tapdı... nə?..»

Nigar dedi:

- Ağlama, Günay! Gülü qoyarıq suya, təzə yarpaq çıxar!..

Yalçın da o saat dedi:

- Ağlama, Günay! Gülü qoyarıq suya, təzə yarpaq çıxar!..

Nigar tez bir stəkan su getirdi. Günayın qırmızı şüşə gülünü stəkanın içinə qoydu, stəkanı da pəncərənin sürəhisinə qoydu.

Günayın qırmızı şüşə gülü pəncərədən beləcə baxacaqdı, günlər, həftələr, aylar keçəcəkdi, qar əriyəcək, istilər düşəcəkdi, günəşin şüaları o gözəl qırmızı gülü qızdıracaqdı və ağaclar tumurcuq bağlayanda, düzənliklər gül-çiçək açanda, bəzəkli kəpənəklər uçuşanda, arılar vizıldaya-vizıldaya ləçəkdən-ləçəyə qonanda Günayın da qırmızı gülünün təzə yaşıl yarpağı cücərəcəkdi...

Humayın yuxusu

Humay elə yaxşı, elə yaxşı, elə yaxşı qızdı, özü də deyir ki, Humay yaxşı qızdı.

Günlərin bir gözəl günündə günəş yavaş-yavaş batdı, axşam düşdü, bütün uşaqlar yatdı, Humayın böyük bacısı Günay da yatdı.

Günay elə böyükdü, elə böyükdü, elə böyükdü, düz altı yaşının içindədi.

Humay elə balacadı, elə balacadı, elə balacadı, üç yaş təzə tamam olub.

Amma Humayın böyük bacısı böyük Günay yatdı, Humay isə - bax al!.. - yatmaq istəmirdi!..

Humay yerində uzanmışdı, amma istəmirdi yatsın, istəmirdi, istəmirdi, istəmirdi, amma gözləri yumulurdu, amma özü yatmaq istəmirdi. Humay istəyirdi ki, yaxşı-yaxşı, yaxşı-yaxşı, yaxşı-yaxşı dostları gəlsin yanına, bir yerdə oynasınlar.

Hə, hə, hə!.. Humay elə yatmaq istəmirdi, elə yatmaq istəmirdi, elə yatmaq istəmirdi, amma gözləri yumuldu, açıldı, yumuldu, açıldı, yumuldu... Bay!.. elə yumulu da qaldı ki!..

...Humayın bir dəne qırmızı topu var idi. Elə qırmızıydı, elə qırmızıydı, lap qıpqırmızı.

Humayın topu evdən çıxdı, hoppana-hoppana, hoppana-hoppana, hoppana-hoppana pilləkənləri aşağı düşdü, küçəyə çıxdı, hoppana-hoppana, hoppana-hoppana getməyə başladı. Birdən Cıqqılı siçan Humayın topunun qabağına çıxdı.

Cıqqılı siçan soruşdu:





- Ay Humayın topu, hara gedirsən bele?

Humayın topu dedi:

- Gedirəm Humayın dostlarını yığam aparam Humayın yanına. Humay onlarla oynasın, yatmasın.

Cıqqılı siçan dedi:

- Humay yaxşı qızdı, Humay məni Biğli pişiklə barışdırıb. Məni də apar Humayın yanına, ay Humayın topu!

- Gedək!

Humayın topu düşdü qabağa, Cıqqılı siçan da Humayın topunun dalınca, getdilər. Getdilər, getdilər, getdilər, birdən qabaqlarına Biğli pişik çıxdı. Biğli pişik soruşdu:

- Hara gedirsən, ay Humayın topu?

- Gedirəm Humayın dostlarını yığam aparam Humayın yanına. Humay onlarla oynasın, yatmasın.

Biğli pişik dedi:

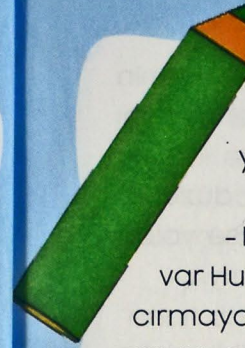
- Humay yaxşı qızdı. Bir dəne parçadan düzəlmiş pişik var Humayda. Humay söz verib ki, bir də heç vaxt parça pişiyin biğlərini dartmayacaq. Axı o parça pişik mənəm!.. Məni də apar Humayın yanına, ay Humayın topu!

- Gedək!

Humayın topu düşdü qabağa, Cıqqılı siçan Humayın topunun dalınca, Biğli pişik də Cıqqılı siçanın dalınca, getdilər. Getdilər, getdilər, getdilər, getdilər, birdən qabaqlarına bir Uzunboy zürafə çıxdı. Uzunboy zürafə soruşdu:

- Hara gedirsən, ay Humayın topu?

Humayın topu dedi:



- Gedirəm Humayın dostlarını yığam aparam Humayın yanına. Humay onlarla oynasın, yatmasın.

Uzunboy zürafə dedi:

- Humay yaxşı qızdı. Mənim bir dəne qəşəng şəklim var Humayda. Humay söz verib ki, bir də heç vaxt o şəkli cirməyəcək, o şəkli əzməyəcək. Məni də apar Humayın yanına, ay Humayın topu!..

- Gedək!

Humayın topu düşdü qabağa, Cıqqılı siçan Humayın topunun dalınca, Biğli pişik Cıqqılı siçanın dalınca, Uzunboy zürafə Biğli pişiyin dalınca, getdilər. Getdilər, getdilər, getdilər, getdilər, birdən qabaqlarına Yaşıl karandaş çıxdı, Yaşıl karandaş soruşdu:

- Hara gedirsən, ay Humayın topu?

Humayın topu dedi:

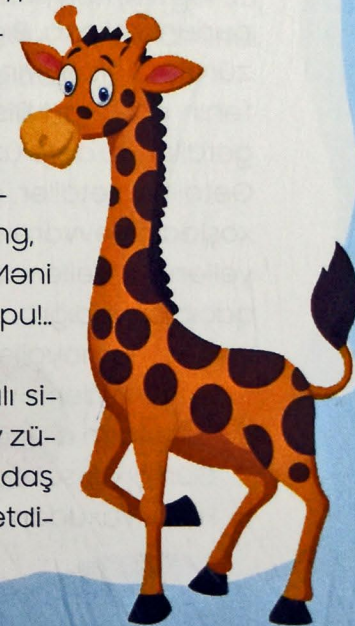
- Gedirəm Humayın dostlarını yığam aparam Humayın yanına. Humay onlarla oynasın, yatmasın.

Yaşıl karandaş dedi:

- Humay yaxşı qızdı. Humay söz verib ki, bir də heç vaxt məni ağızına salıb dişləməyəcək, Humay mənimlə elə qəşəng, elə qəşəng yarpaq şəkilləri çəkəcək ki!.. Məni də apar Humayın yanına, ay Humayın topu!..

- Gedək!

Humayın topu düşdü qabağa, Cıqqılı siçan Humayın topunun dalınca, Uzunboy zürafə Biğli pişiyin dalınca, Yaşıl karandaş Uzunboy zürafənin dalınca, getdilər. Getdi-



lər, getdilər, getdilər, getdilər, getdilər, birdən küçənin ortasında dayanmış milisioner əmi fit çaldı, sonra əlini qulağının üstünə aparıb dedi:

- Vətəndaş Humayın topu, beləcə cərgəyə düzülüb hara gedirsiniz? Siz qatar kimi keçirsiniz, maşınlar isə yolda dayanıb ləngiyir.

Humayın topu dedi:

- Milisioner əmi, biz Humayın dostlarıyıq. Gedirik onun yanına, onunla oynamağa.

Milisioner əmi dedi:

- A-a-a!.. Belə de!.. Humay yaxşı qızdı, çünki söz verib ki, bir də heç vaxt ağlamayacaq, bundan sonra həmişə anasının sözünə baxacaq, yeməyini yeyəcək, böyük bacısı Günayla da bundan sonra heç vaxt dalaşmayacaq. Məni də apar Humayın yanına, ay Humayın topu!..

- Gedək!..

Humayın topu düşdü qabağa, Cıqqılı siçan Humayın topunun dalınca, Biğli pişik Cıqqılı siçanın dalınca, Uzunboy zürafə Biğli pişiyin dalınca, Yaşıl karandaş Uzunboy zürafənin dalınca, Milisioner əmi də Yaşıl karandaşın dalınca, getdilər. Bu dəfə üz tutdular geriyyə, Humaygilin evinə tərəf. Getdilər, getdilər, getdilər, getdilər, getdilər, Humayın çox xoşladığı fəvvarələrin qabağından keçdilər, Humayın çox yelləndiyi yelləncəklərin yanından ötdülər, Humayın çox qaçıb oynadığı bağçanı da arxada qoydular, axırda gəlib çıxdılar Humaygile.

Bir tərəfdən Humayın dostları gəlib çıxdı Humaygile, o biri tərəfdən də gün çıxdı.

Gün çıxdı, səhər açıldı.

Həm yuxudan oyandı, Humay da yuxudan oyandı.

Hə, Humay yuxudan oyandı, ora baxdı, bura baxdı, Cıqqılı siçanı, Biğli pişiyi, Uzunboy zürafəni, Yaşıl karandaşı, Milisioner əmini görmədi, təkəcə qırmızı topunu gördü.

Humay tez yerindən qalxıb qırmızı topun yanına qaçdı. Humay soruşdu:

- Ay top, bəs hanı Cıqqılı siçan, onun dalınca Biğli pişik, onun dalınca Uzunboy zürafə, onun dalınca Yaşıl karandaş, onun dalınca Milisioner əmi? Bəs hanı?

Humayın topu cavab vermədi.

Axı topun dili yoxdu danışsın...

Humay başa düşdü ki, top ancaq yuxuda danışa bilər, Cıqqılı siçan da, Biğli pişik də, Uzunboy zürafə də, Yaşıl karandaş da ancaq yuxuda danışa bilər. Bircə Milisioner əmi qaldı...

Humay tez pəncərənin qabağına qaçıb küçəyə baxdı.

Milisioner əmi küçənin ortasında maşınlara yol göstərirdi. Birdən Milisioner əmi pəncərədən baxan Humayı gördü, gülümsədi, əlini qulağının üstünə apardı, Humayı salamladı.

Həmin gün Humay üçün, bax, beləcə başladı...



Günay, Humay, bir dənə günəbaxan və qırt toyuğun cüceləri

Qış qurtardı, yaz gəldi, nərgiz torpaqdan baş qaldırdı, ağaclar çiçəklədi, lalələr çölləri, düzləri qıpqırmızı qızartdı, gül bülbülü çağırdı, bülbül gülü, sonra yay gəldi, istilər başladı və Günayla Humay atasıyla birlikdə, anasıyla birlikdə maşına minib yay istirahətinə kəndə getdilər.

Günayla Humaygilin kənddə yaşadıkları evin heyətində çoxlu ağac var idi və Günayla Humay bu ağacları meyvələrindən tanıyırdılar:

- Bax, armud ağacı!
- Bax, alma ağacı!
- Bax, alça ağacı!

Heyətdə bostan da var idi. Bostanda qarğıdalı ekmişdilər, pomidor, xiyar ekmişdilər, amma bunların arasında bir dənə də gül uzanmışdı, saplağı elə uzun idi, bir Günay, bir də Humay – ikisi boyda! Özü qoğal kimi girdə idi, sapsarı ləçəkləri var idi və Günayla Humay bilmirdi ki, bu boy-buxunda, bu uzunluğunda, bu girdəliyində, bu sarılığında bu nə güldü belə?

Günay soruşdu:

- Bu nə güldü?

Günayın anası dedi:

- Yox, bu gül deyil, Günay, bu günəbaxandı. Yəqin bostana bir dənə toxumu düşüb, beləcə uzanıb...

Humay təəccüblə çiyinlərini çəkdi:

- Günəbaxan nədi?

Düzdü, Günay da bilmirdi ki, günəbaxan belə olur, amma Günay bilirdi ki, günəbaxan nədi, çünki Günay yaman çox bilən qız idi, axı Günay, zarafat deyil ha, ikinci sinfə keçmişdi!..

Günay tez dedi:

- Humay, günəbaxan bilirsən nədi? Bax, biz ki, hərdən tum çirtlayırıq ha, günəbaxan odur, bildin?

Humay başını tərpətdi:

- Hə, hə, bildim! Tez onu çirtdayaq!

Axı Humay hələ balaca idi. Axı Humayın hələ cəmi-cümlətanı beş yaşı var idi.

Günayla Humayın anası dedi:

- Yox, Humay, günəbaxan hələ gerek lap böyüsün, yetişsin, sonra dərərik, tumlarını çıxardarıq, tavada qovurarıq, bir yerdə oturub çirtlayarsız. Amma qabığıni yerə tökməzsiz ha!

Bundan sonra Günayla Humay hər gün həmin təkce günəbaxanın dibinə su tökdülər.

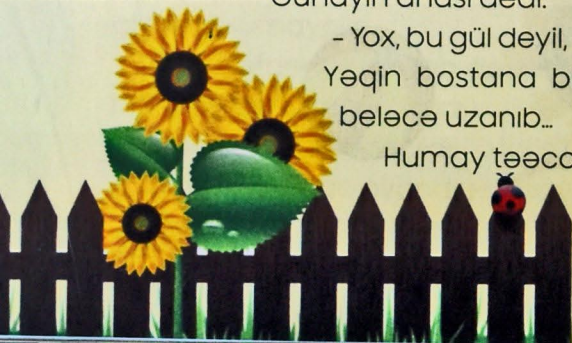
Humay balaca beli ilə hər gün günəbaxanın dibini belədi, Günay tez-tez baxdı ki, keçilər, buzovlar gəlib onların bu günəbaxanını yeməsin.

Günəbaxan hər gün bir balaca, hər gün bir balaca böyüyürdü, lap yekə olurdu...

Günayla Humay hər gün səhər tezdən yuxudan duran kimi ən birinci yerlərindən boylanıb pəncərədən həmin günəbaxana baxırdı.

Günlər keçdi, günəbaxan yekə, lap yekə, lap gözəl bir günəbaxan oldu. Qapqara iri tumları var idi.

Bakıya qayıtmaqlarına iki gün qalmış Günayla Humayın anası dedi:



- Bu gün günəbaxanı dərəcəyik!

Humay qışqırdı:

- Ay can, ay ca-an!..

Günay dedi:

- Yaxşı da, Humay, bərkdən qışqırma...

Günay belə dedi, çünki Günayın həmin günəbaxana bir az yazığı gəlirdi...

Günəbaxanı dərtilər, Günayla Humay günəbaxanın tumlarını çıxartdılar, anaları günəbaxanın tumlarını tavada qovurdu. Günayla Humay hərəsi bir nəlbəki gətirdi, anaları qovrulmuş tumu yarıya bölüb nəlbəkiləri doldurdu.

Günayla Humay çoxdan bəri gözlədikləri qovrulmuş isti tumdan bir ovuc götürüb həyətə qaçdı ki, ləzzətlə çirt-lasınlar.

Bir az keçdi.

Birdən Günayla Humay qaça-qaça evə gəldi.

- Biz tumları cücələrə verdik!

Anaları güldü.

- Axı cücələr tum yeməz...

Həyətdəki hində qirt toyuğun yeddi cücəsi var idi. Cücələr dörd gün idi yumurtadan çıxmışdılar, lap balaca idilər. Hər birisi bir yumurta boyda idi, tək-cə nazik qılçaqları, ciqqlı da ayaqları var idi. Belə bapbalaca cücələr iri tum dənələrini necə yeyə bilərdi?

Günay, Humay ikisi də bir ağızdan dedi:

- Cücələrə anaları tum verir. Gəl, bax!.. Gəl bax!..

Günayla Humay anaları ilə birlikdə hinin qabağına gəldilər, açıq pəncərədən içəri baxdılar.

Qirt toyuq qaqqıldaya-qaqqıldaya gəzişirdi, cücələri də civildəyə-civildəyə onun dalınca qaçışirdi. Qirt toyuq hinin

açıq pəncərəsindən adam görüb daha bərkdən qaqqıldadı.

Humay dedi:

- Ay cücələr!.. Ay cücələr!.. Alın!..

Humay hine bir dənə iri tum atdı.

Qirt toyuq qaqqıldaya-qaqqıldaya gəlib dimdiyi ilə həmin iri tumu yerdən götürdü. Cücələr civildəşə-civildəşə, yüyürə-yüyürə, itələşə-itələşə analarının qabağına yığışdı.

Qirt toyuq dimdiyinin ucundakı tumun qabığını sindirdi, tumun ağ ləpəsi sıçrayıb yerə düşdü. Cücələr yenə civildəşə-civildəşə, itələşə-itələşə ağ ləpənin üstünə qaçışdı, amma ağ ləpə iri idi, bərk idi. Qirt toyuq qaqqıldaya-qaqqıldaya ağ ləpəni təzədən dimdiyinə aldı, sonra ağ ləpəni dimdiyində əzə-əzə xirdaladı, yerə səpələdi. Cücələr bir-cə göz qırpımında tum ləpəsinin qırıntılarını dimdikləyib yedilər.

Humay qışqırdı:

- Gördün!

Bu dəfə Günay hine bir tum atdı və cücələr bu tumun da ləpəsini beləcə yedilər. Qirt toyuq başını qaldırıb pəncərəyə baxırdı, cücələr civildəşirdi, tum ləpəsi deyəsən cücələrin yaman xoşuna gəlmişdi və qirt toyuq da qaqqıldaya-qaqqıldaya elə bil deyirdi ki, ay qızlar, nə durmusuz, görürsünüz tumun ləpələri balalarımın necə xoşuna gəlir, yenə verin də!..



Günay dedi:

- Mən öz tumlarımın hamısını cücelərə verəcəyəm!

Humay da dedi:

- Mən də tumlarımın hamısını cücelərə verəcəyəm!..

Günay ovcundakı tumların hamısını bir-bir cücelərə atdı. Humay da ovcundakı tumların hamısını bir-bir cücelərə atdı, tək-cə bir dəfə dedi:

- Günay, olar mən özüm də bir dəne tum yeyim?

Günay Humaya baxdı, başını buladı, dərindən nəfəs aldı və dedi:

- Yaxşı, Humay, bir dənəsini ye...

Nə etmək olardı, Humay hələ balaca idi də... O da cücelər kimi, tum ləpəsi yemək istəyirdi.

Sonra Günayla Humay cücelərə yenə tum gətirdilər, sonra yenə gətirdilər və beləcə tumların hamısını cücelərə verdilər. Humay özü isə, doğrudan da, ancaq bir-cə dəne tum çirtladi.

Cücelər başlarını qaldırıb hinin açıq pəncərəsinə baxırdı. Günayla Humayı görə kimi, bərkdən civildəşməyə başlayırdı, yeni ki, yaxşı tumdu, biz yenə istəyirik!.. Ancaq hayıf ki, o günəbaxan cəmi bir-cə dəne idi...

Sonra Günayla Humay anaları ilə birlikdə, ataları ilə birlikdə Bakıya qayıtdılar. Sonra yay qurtardı, payız gəldi, ağacların yarpaqları saraldı, yağışlar yağdı, quşlar uçub isti ölkələrə getdi, tək-cə sərçələr yağışın altında islanıb civildəyə-civildəyə soyuqdan şikayət etdi, sonra qış gəldi, qar yağdı, amma o qovrulmuş tum ləpəsi yeyən balaca cücelər heç vaxt Günayla Humayın yadından çıxmırdı...

Axi nə oldu ki, birdən hamı güldü?

Günayla Humay on iki gün idi ki, yay istirahətinə Bakıdan kəndə gəlmişdilər və gözəl bir heyətdə, gözəl bir evdə yaşayırdılar.

Bilmirəm sizə demişəm, yoxsa yox, Günayın yeddi yaşı var idi, səkkizə keçmişdi, özü də lap çoxdan keçmişdi, Humayın isə beş yaşı var idi, altıya keçmişdi, özü də lap təzəcə keçmişdi.

Məktəbdə dərslər qurtarmışdı. Günay da birinci sinfi qurtarmışdı və Günay o qədər məktəbə getmişdi, o qədər dərslər oxumuşdu, o qədər yazı yazmışdı ki, yaman yorulmuşdu.

Düzdü, Humay hələ məktəbə getmirdi, hələ hərfəri tanıyırdı, ona görə də oxuya bilmirdi, yaza bilmirdi, amma Humay da axı Günayı məktəbə ötürürdü, Humay da axı evdə oturub Günayı gözləyirdi, Humay da axı Günayın kitablarına baxırdı, Humay da axı Günayın çəkdiyi şəkilləri çəkirdi və Humay da yaman yorulmuşdu.

İndi düz on gün idi ki, kənddə dincəlirdilər.

Günayla Humayın atası yazıçı idi. Səhərdən axşama qədər Bakıdan gətirdiyi yazı makinasının arxasında oturub yaz ki, yazırdı. Günayla Humay isə bütün günü heyətdə oynayırdılar, anaları ilə kəndə gəzməyə çıxırdılar, bulaq başına gedirdilər, çəmənlərdə gül-çiçək dəridilər, böyürtkən kollarından böyürtkən yığırdılar...

Günayla Humay kənddə o qədər təzə şey öyrənmişdilər ki...



Sən demə, qarpız alma kimi, ya da ki, armud kimi, ya da ki, nar kimi, ağacda bitmir, yerdə bitirmiş...

Sən demə, inəyin balasının öz adı var imiş: buzov, atın da balasının adı var imiş: dayça, camışın isə balasının adı balaq imiş...

Sən demə... Eh, hansını deyəsən? Günayla Humay kəndə o qədər çox şey, o qədər çox şey öyrənmişdilər ki, elə bil kənd də bir təzə... məktəb idi! Düzdü, Günay Bakıdakı məktəbi də çox istəyirdi, amma bu məktəbi də lap çox istəyirdi!

İndi də Günay ilə Humay şüşəbənddə oturub heyətdəki armud ağacının dibində armud yeyən qaratomyuğa baxırdı. Bu qaratomyuq neçə gün idi ki, uçub gəlib həmin armud ağacının dibinə qonurdu və ağacdan düşüb yerdə qalan armudları dimdikləyə-dimdikləyə bir-bir yeyirdi.

Birdən kənddəki həmin gözəl evin sahibəsi Validə xala hinin yanında Günayla Humayı çağırdı:

- Günay! Humay! Tez bura gəlin! Görün sizə nə göstərirəm?!

Günayla Humay qaça-qaça hinin qabağına getdilər.

Validə xalanın ovcunda bir dənə balaca, lap balaca, lap, lap, lap balaca cücə var idi.



Bu cücə indicə yumurtadan çıxmışdı və Validə xala onu yavaşca əlinə götürüb Günayla Humaya göstərirdi.

Cücənin hələ heç tükləri qurumamışdı. Elə yavaşdan civildəyirdi ki, elə bil cücə deyildi, cücü idi. Gözləri elə xırdaydı ki, elə bil bir düyünü iki yerə paralayıb qapqara rəngə boyamışdın. Qanadları elə kiçikdi ki, elə bil kibrit çöpünü ikiyə bölüb düzəltmişdin. Ayaqları elə nazik idi ki, elə bil çəyirtkə ayağıdı. Təkce... təkce dirnaqları yaman uzun idi.

Günay cıqqılı cücənin bu cür uzun dirnaqlarını gördü və tələsik dedi:

- Validə xala! Validə xala! Tez qaçım qayçı gətirim, cücənin dirnaqlarını tut!

Humay da tələsik dedi:

- Hə, Günay, tez qayçı gətir! Qoy qəşəng olsun!

Birdən Validə xala Günayla Humayın bu sözlərinə bərkənd güldü.

Validə xalanın böyük qızı İlahə, ortancıl qızı Nüşabə, kiçik qızı Əfiqə də bərkənd güldülər.

Validə xalanın balaca oğlu var idi, Nəsib, həmişə qaş-qabaqlı olurdu, amma Nəsib də Günayın bu sözlərinə bərkənd güldü.

Humay da heç bilmədi ki, hamı niyə gülür, amma Humay da güldü.

Cıqqılı cücə də Validə xalanın ovcunun içində kiçik dimdiyini açıb yavaşcadan civildədi, elə bil ki, bu cıqqılı cücə də Günayın sözlərinə güldü.



Ayıca

Ayıca Aysunun ən birinci dostu idi.

Ayıca ayı balasının adı idi. Axı Aysu hələ sözləri düz deyə bilmirdi... Sözlərin orasını əyirdi, burasını əyirdi, özündən cürbəcür sözlər quraşdırırdı.

Bu ayı balasına da əvvəlcə: «A-a-a!» - dedi, sonra «Yı-yı-yı!» - dedi, sonra: «Ca-ca-ca!» - dedi, sonra da həmin «a»lar, «yı»lar, «ca»lar bir yere yığılıb oldular nə?

Düzdü! «A-yı-ca!»

- Ayıca!.. Ayıca!.. Ayıca!..

Ayı balasının adı da, bax, bu cür oldu Ayıca.

Bu ayı balasının sarı-kürən tükləri var idi, özü də həmişə gülürdü.

Ayıca o qədər böyük idi ki, lap Aysudan da böyük. Amma elə də yüngül idi ki, lap yüngül. Aysu onu qucağına götürürdü. Axı bu ayı balası, əslində, pambıqdan idi...

Bu hadisə çoxdan olmuşdu, lap, lap çoxdan, düz altı gün bundan qabaq.

Onda gün çıxmışdı. Aysugilin kənddəki evlərinin qabağında çəmənlik var idi.

O çəməndəki güllər, çiçəklər gecənin sərinindən sonra, günün altında qızınırdılar.

Aysu Ayıcanı qucağına alıb çəmənə çıxdı.

Çəməndəki güllər, çiçəklər, otlar hamısı ba-



şını qaldırıb günəşə baxırdı. Bu güllərin, çiçəklərin, otların o qədər cürbəcür rəngi var idi ki, heç Aysunun bu qədər rəngli karandaşı yox idi: qırmızı, narıncı, sarı, yaşıl, xurmayı, məxməri, qızılı, göy, qəhvəyi, gümüşü, ağ qızılı...

Aysu Ayıcanı yamyaşıl otların üstündə oturtdu. Özü isə güllərin, çiçəklərin arasında bu güldən o güle, o güldən bu güle tərəf qaçdı və qaça-qaça heç özü də bilmədən necə oldu ki, birdən-birə uzun cümlələr deməyə başladı:

- Oy, nə... qə... qə... qəşəng güll!

Bu sözləri Aysu iri qırmızı gül üçün dedi.

- Oy, nə qə... qə... qəşəng güll!

Bu sözləri balaca sarı çiçəklər üçün dedi.

Aysunun yaş yarım yaşı var idi və ömründə birinci dəfə idi sözləri bir-birinin ardınca bu cür səliqə ilə düzürdü, lap böyüklər kimi danışdı:

- Oy, nə... qə... qə... qəşəng güll!

Bu sözləri xırdaca mavi çiçəklər üçün dedi. O xırdaca mavi çiçəklər salxım-salxım idi.

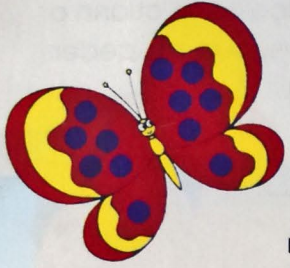
Aysu beləcə güllərdən güllərə qaçdı:

- Oy, nə qəşəng güll!

- Oy, nə qəşəng güll!

- Oy, nə qəşəng güll!





Bu vaxt ağappaq böyük gülün üstündən bir kəpənək uçdu. O kəpənəyin sapsarı qanadları günün altında sarı işıq kimi işıldayırdı. Sarı qanadlarında qıpqırmızı, gömgöy xallar var idi və o qıpqırmızı, gömgöy xallar da günün altında qıpqırmızı, gömgöy işıq kimi işıldayırdı.

O sarı kəpənək də uça-uça bu güldən o gülə, o güldən bu gülə qonmağa başladı. Aysu o qıpqırmızı, gömgöy xallı sarı kəpənəyə baxdı, baxdı və dedi:

- Oy, nə qəşəng kə... kə... kəpənək!

Birdən o gözəl çəməndə, günün qızdırdığı o işıqlı, sakit çəməndə kimse bərkdən ağladı.

Aysu dayandı, o tərəfə baxdı, bu tərəfə baxdı: çəməndə heç kim yox idi.

Bəs bu gözəl günde, bu qəşəng güllərin, çiçəklərin arasında kim beləcə ağlayırdı?

Necə? Ola bilmez!..

Aysu tez Ayıcanın yanına qaçdı.

Nə, he... Sən demə o gözəl çəməndə o cür bərkdən ağlayan Ayıca idi...

Aysu tez Ayıcanın yanında oturdu və bu dəfə də

ömründə birinci dəfə sözləri bu cür yan-yana düzdü:

- Sənə... nə... olub... Ayıca?

Ayıca qalın və yumşaq pəncələri ilə ağlamaqdan qızarmış gözlərini ovuşdura-ovuşdura dedi:

- Hamı qəşəng... Güllər qəşəng... Kəpənək qəşəng... Bəs... Bəs mən? - Və Ayıca lap bərkdən ağladı.

Aysu:

- Sən də qə... qəşəngsən, Ayıca! - dedi.

Aysu Ayıcaya da bu sözləri birinci dəfə deyirdi.

Sonra bu sözləri bir də elə dedi ki, çəməndəki bütün güllər, çiçəklər, otlar, kəpənəklər eşitdi!

- Sən nə qəşəngsən, Ayıca!

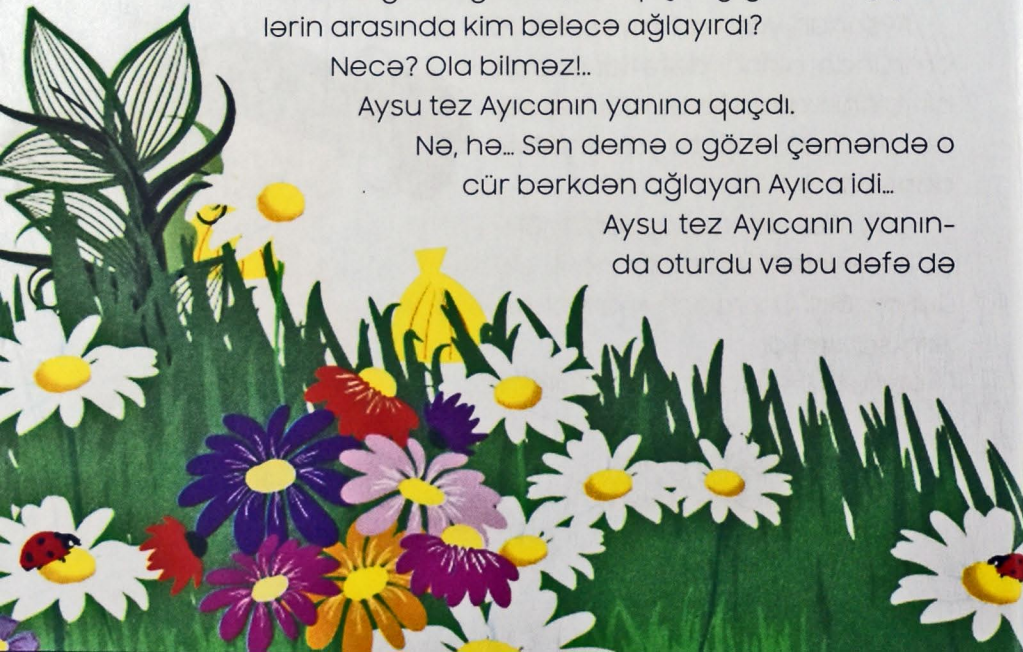
Elə bil bu sözləri Günəş də eşitdi!

Ayıca pəncələrini üzündən çəkdi, Günəşə baxdı və o ayı balasının gün işığında parıldayan gözləri yenə də əvvəlki kimi güldü.

Sonra Ayıca gülümseyən yaş gözləri ilə Aysuya baxdı və burnunu çəkə-çəkə dedi:

- Sən nə qəşəngsən, Aysu!..

Sonra Aysu Ayıcanı qucağına aldı və onlar gözəl güllərin, çiçəklərin arası ilə gəzə-gəzə evə getdilər...



Gilas qız

Aysunun adı Aysu idi, amma güllər, çiçəklər, yaşıl, yamyaşıl otlar öz aralarında Aysuya «Gilas qız» deyirdilər, öz aralarında pıçıldayırdılar:

- Gilas qız gəldi...
- Gilas qıza bax...
- Oy, qıza bax...
- Oy, Gilas qızın bantı nə qəşəngdi!..

Əhvalat isə belə olmuşdu... Mən danışım, siz qulaq asın.

Aysugin kənddəki evlərinin həyətinə güllərin, çiçəklərin, yamyaşıl otların arasında böyük bir gilasa ağacı var və həmin yay o gilasa ağacı o qədər bar gətirmişdi ki, ağırlıqdan budaqlarının ucu sallanıb az qala torpağa dəyirdi. Amma gilaslara hələ yetişməmişdi.

Aysu hər gün səhər tezdən yerindən duran kimi evlərinin pəncərəsindən o gilasa ağacına baxırdı ki, görsün, gilaslara yetişib qıpqırmızı qızarıb, yoxsa yox?

Aysu tələsirdi, gilaslara yetişib qızarmağını gözləyirdi. Gilaslara isə tələsmirdi, çünki atalar deyib ki, tələsən təndirə düşər. Düzdü, bunu

atalar deyib, amma Aysuya bunu Aysunun nənəsi demişdi. Tələsmək lazım deyildi, Aysu bunu bilirdi, amma Aysu çox tələsirdi, çox istəyirdi ki, o gilaslara tez yetişsin, tez qızarsın, qıpqırmızı olsun.

Nəhayət, günlərin bir günündə səhər Aysu yenə də yuxudan oyandı, pəncərədən o gözəl gilasa ağacına baxdı.

Oy!.. Gilasa ağacının üstündə qırmızı gilaslara var idi. Bir gilasa... İki gilasa... Üç gilasa...

Aysu daha böyük qız idi, daha iki yaşı tamam olmuşdu, üç yaşına - üç e! - keçmişdi, ona qədər sayı bilirdi.

Bax, dörd qırmızı gilasa... Beş qırmızı gilasa...

Aysu qaça-qaça həyəte çıxdı və qaça-qaça da həyətdəki güllərin, çiçəklərin, yamyaşıl otların arasından keçib gilasa ağacının yanına gəldi.

Bir... iki... üç... dörd...

Dörd qırmızı gilasa da, yox, yox, ode, biri də var... beş qırmızı gilasa da ağacın lap aşağı sallanmış budaqlarında idi və Aysu ayaqlarının ucuna qalxsa, əli o gilaslara çatardı.

Bax, bax, bu... bu bir qırmızı gilasa!..

Aysu o tək gilasa dərdi, tez də ağzına qoyub yedi.

O biri gilaslara qoşa saplaqlarda idi, ikisi bir, ikisi də bir.

Aysu yenə ayaqlarının ucuna qalxdı, əlini uzatdı, başını uzatdı, axırı ki, o iki cüt gilasa da ağacdən dərdi.

Bu gilaslara elə iri idi, qırmızı idi, günün altında elə par-par parıldayırdı ki!..

Əlbəttə, Aysu o gilaslara da yemək istəyirdi, çünki Aysu gilasa çox xoşlayırdı, ona görə də o gilasa da çox yemək istəyirdi, amma o gilaslara elə gözəl idilər.



Aysu o dörd gilası yemədi, qoşa saplaqların birini bir qulağından, o birini də o biri qulağının üstündən keçirdi və o gözəl gilalar iri, qırmızı sırğalar kimi Aysunun qulaqlarından sallandı...

Həmin səhər çağı Aysugilin heyətindəki güllər, çiçəklər, yamyaşıl otlar da yuxudan təzəcə oyanmışdılar və gilasa ağacından bir az kənarda bitmiş ağ çiçək də ləçəklerini tamam açmışdı.

O çiçək əvvəlcə Günəşə baxdı, sonra gilasa ağacına baxdı, sonra da gilasa ağacının yanında dayanmış Aysuya baxdı. Baxdı və təəccübündən donub qaldı: axı ağ çiçək bilirdi ki, gilasa ancaq ağacda bitər, amma indi bu qızın da xurmayı saçlarının altında, hər iki qulağında gilasa bitmişdi.

Ağ çiçək heyretlə pıçıldadı:

- Vay!.. Gilasa qız!..

O gündən də heyətdəki bütün güllər, çiçəklər, yamyaşıl otlar Aysunu «Gilasa qız» çağırırlar, Aysunu görəndə kimi pıçıldayırdılar:

- Gilasa qız gəldi...

- Gilasa qıza bax...

- Oy, Gilasa qızın bantı nə qeşəngdi!

Qəhrəman Aysu, qara pişik və cıqqılı siçanın nağılı

Aysu çoxdan yuxudan durmuşdu, əl-üzünü yumuşdu, süd içmişdi, pendir-çörək yemişdi və indi də Fatma gəlinciyini durğuzub geyindirirdi.

Yay gəlmişdi və Aysugil də neçə gün idi ki, yay istirahətində Bakıdan kəndə köçmüşdürlər, kənddəki evlərində yaşayırdılar.

Aysu Fatma gəlinciyi geyindirib qurtardı, istədi ki, aparıb Fatmanın da əl-üzünü yusun, amma bu vaxt lap astaca bir civilti eşitdi.

Aysu əvvəlcə diqqətlə qulaq asdı, sonra Fatma gəlinciyi çarpayının üstünə qoyub açıq pəncərənin qabağına qaçdı və heyətə boylandı.

Evin qabağındakı qızılgül kolunun yanında üç dənə cıqqılı siçan balası qaçısa-qaçısa bir-biri ilə oynayırdı.

Bu siçan balalarının tükü bomboz idi, nazik bıçları var idi, uzun quyruqlarını tərpedə-tərpedə burunları ilə bir-birini itələyirdilər, ora-bura qaçışırdılar, atılıb-düşürdülər.

Elə gözəl gün çıxmışdı, heyətdəki güllərin, çiçəklərin, otların elə gözəl rəngləri var idi ki, heyət elə sakitlik içində idi ki, boz siçan balaları civildəyə-civildəyə sevinirdilər və sevinə-sevinə də oynayırdılar.

Boz siçan balaları ömürlərində birinci dəfə idi ki, heyətə oynamağa çıxmışdılar.

Aysu tez qaçıb Fatma gəlinciyi də gətirmək istədi ki, Fatma gəlincik də bu cıqqılı siçan balalarına baxsın, görsün ki, onlar necə sevinə-sevinə oynayırlar. Amma...



Amma bu zaman çox qorxulu bir hadisə baş verdi...

Birdən-birə elə bil ki, yerin altından çıxdı, ya göyden düşdü; bir qara pişik balası düz ciqqılı siçan balalarının qabağına atıldı, tüklerini qabartdı, belini dikəltdi və şimşək çaxan gözləri ilə acıqlı-acıqlı siçan balalarına baxıb bərkdən miyoldadı.

Ciqqılı siçan balaları əvvəlcə yerlərində donub qaldılar, sonra birdən özlərinə geldilər və hərəsi bir tərəfə qaçdı: biri yuxarı tərəfə, biri aşağı tərəfə, biri də Aysugilin evinə tərəf.

Qara pişik balası əvvəlcə istədi ki, ciqqılı siçan balalarının üçünün də dalınca birdən qaçsın, amma başa düşdü ki, belə olmaz və ciqqılı siçan balalarından lap ciqqılısının dalınca atıldı.

O lap ciqqılı siçan balası qaçıb Aysugilin evinin divarı dibində dayandı, çünki daha qaçmağa yer yox idi.

Qara pişik balası da üç-dörd dəfə atılıb gəlib ciqqılı siçan balasının qabağında dayandı.

Ciqqılı siçan balası qorxudan tir-tir əsirdi. O birinci dəfə idi ki, pişik görürdü və bilmirdi ki, nə eləsin...

Qara pişik balası da, əslində, bilmirdi ki, nə eləsin, bu siçanla beləcə üzbəüz dayanırdı.

Qara pişik balası yenə də tüklerini qabartdı, belini dikəltdi, qıpqırmızı ağızını açıb bərkdən miyoldadı.

Bu vaxt Aysu:

- Dayan! - qışqırdı.

Aysunun səsini eşidən qara pişik balası bir az qorxdı. Ciqqılı siçan balasının isə qorxudan tıp-tıp tıppıldayan ciqqılı ürəyində bir ümid yarandı.

Aysugilin evi birmərtəbəli idi, pəncərəsi yerə yaxın idi və Aysu pəncərəyə dırmaşıb həyəətə sallandı, gözlərini yumdu və ellerini buraxdı.

Tap!..

Aysu həyəətə düşdü, tez qara pişik balası ilə ciqqılı siçanın yanına qaçdı və yenə də:

- Dayan! - qışqırdı.

Qara pişik balası Aysuya baxıb səsini çıxarmadı.

Ciqqılı siçan balası qorxudan eləcə tir-tir əsirdi.

Aysu barmağı ilə siçan balasını göstərib qara pişik balasından soruşdu:

- Sən onu yemek istəyirsən?

Qara pişik balası qıpqırmızı ağızını açıb bərkdən miyoldadı, yeni ki, he, yemek istəyirəm.

Aysu soruşdu:

- Sənin anan var?

Qara pişik balası yenə miyoldadı, yeni ki, əlbəttə, var.

Aysu soruşdu:

- Sən evə gəlməsen anan nə eləyər?

Bu sözləri eşidəndə az qaldı balaca pişik balasının gözləri yaşarsın və o yavaşdan miyoldadı, yeni ki, anam ağlayar...

Aysu soruşdu:



- Sən istəyirsən ki, anan ağlasın?

Qara pişik balasının gözləri lap doldu, lap yavaşdan miyoldadı, yeni ki, yox...

Aysu yenə barmağı ilə qorxudan tir-tir əsən ciqqılı siçan balasını göstərdi:

- Bəs onun da axı anası var!.. Axı o öz yuvalarına qayıtmasa, anası həmişə ağlayacaq.

Qara pişik balası gah Aysuya baxdı, gah da ciqqılı siçan balasına.

Aysu soruşdu:

- Nə, sən yenə onu yemək istəyirsən?

Qara pişik balası bu dəfə qıpqırmızı ağzını açıb miyoldadı, tək-cə yavaş-yavaş başını buladı, yeni ki, yox, mən daha ciqqılı siçan balasını yemək istəmirəm.

Aysu dedi:

- Onda gedin evinizə.

Çünki Aysu özü də Fatma gəlinciyin yanına tələsirdi, axı Fatma gəlinciyin əl-üzünü hələ yumamışdı.

Ciqqılı siçan balası Aysunun qabağına gəldi, astaca civilti ilə:

- Çox sağ ol, qəhrəman qız!.. - dedi, sonra qaça-qaça qızılgül kolunun yanındakı yuvalarına getdi.

Qara pişik balası ciqqılı siçanın arxasınca baxa-baxa fikirləşdi: «İşə bir bax a-a-a!.. Sən demə ciqqılı siçanların da anası olurmuş!..»

Kukla, yoxsa Aysu?

Günlərin bir günündə, axşam çağı ata işdən evə gəldi ki, evdə gözəl, səliqəli, əl-üzü tərtəmiz, saçları qəşəng daranmış bir kukla var.

Vay... Bu necə kukladı?! Adam kimi gəzir, adam kimi baxır...

Ata soruşdu:

- Bu kukla hardandı belə? Mən heç onu görməmişəm!..

Birdən... o gözəl kukla güldü:

- Ata, kukla deyiləm e, mənəm!

- Kim?

- Mənəm də!

- Axı sən kimsən?

- Aysu!

Sən demə bu kukla, doğrudan da, kukla deyilmiş, Aysu imiş...

Əl-üzünü yuyub, saçını darayıb, qəşəng paltarını çirkəndirməyib və buna görə də atası elə bilib ki, Aysu Aysu deyil, Aysu - kukladı...



Aysu yorulub...

Aysu birinci sinifdə oxuyur. Dünən də birinci sinifdə oxuyurdu, bu gün də birinci sinifdə oxuyur, eh... hələ sabah da birinci sinifdə oxuyacaq...

Nə qədər birinci sinifdə oxumaq olar?..

- Aysu, Aysu, dur, səhərdi daha!..

Aysu isə hələ yuxu görür. Görür ki, Cəmiləylə, Əşrəflə, Laləylə, Nərimanla heyətdə top-top oynayırlar, ora qaçırlar, bura qaçırlar...

- Aysu, Aysu, dur, məktəbin vaxtidir!..

Aysu əvvəlcə gözünün birin açır, sonra o birini açır, atasına baxır:

- Mən yorulmuşam... - deyir.

- Yorulmusan?

- Hə! - deyir Aysu, - yuxuda çox qaçmışam, yorulmuşam...

Bax, beləcə yorulandı Aysu.

Yuxuda o qədər ora-bura qaçır, o qədər top-top oynayır ki, səhər məktəbə getmək üçün durmaq lazım olanda da beləcə yorulur...



Aysu və balaca balıqlar

Aysu yenə deyir ki, nağıl danış.

- Nə qədər nağıl olar, ay Aysu?

- Çoxlu!

- Axı gecədi...

- Nə olsun!

- Yatmaq lazımdı.

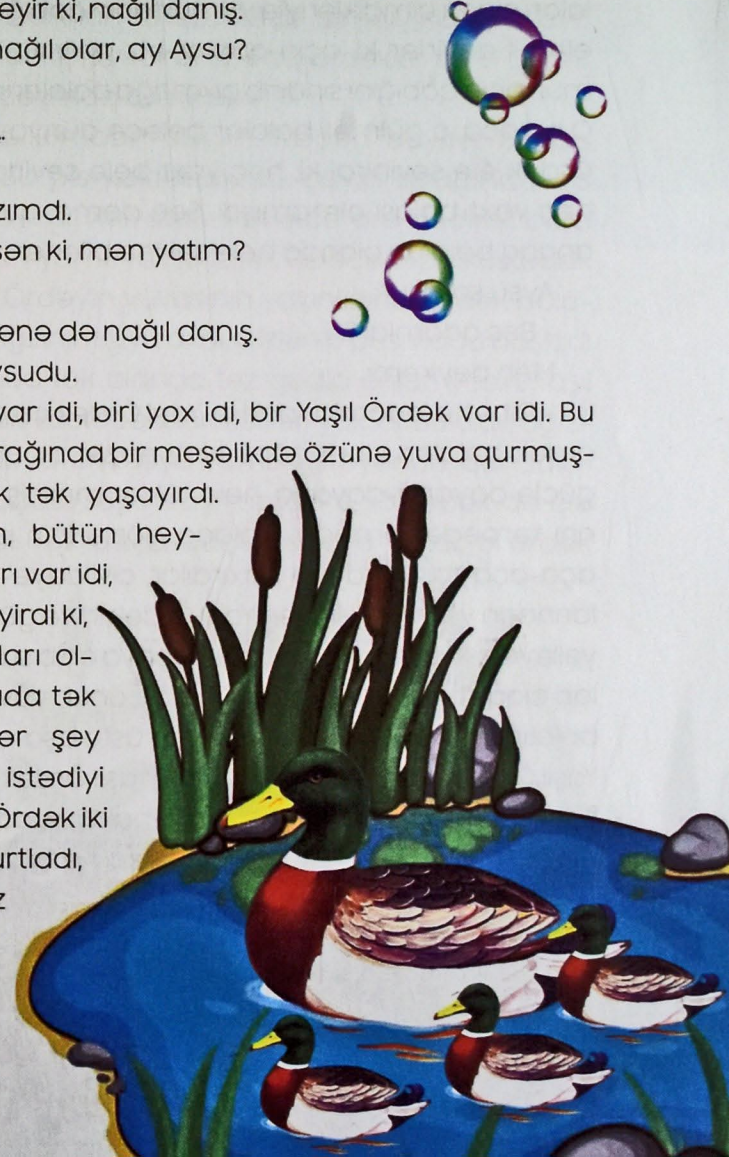
- Sən istəyirsən ki, mən yatım?

- Əlbəttə!

- Onda bir dəne də nağıl danış.

Aysu belə Aysudu.

- Yaxşı... Biri var idi, biri yox idi, bir Yaşıl Ördek var idi. Bu Ördek çayın qırağında bir meşəlikdə özünə yuva qurmuşdu. Yaşıl Ördek tək yaşayırdı. Bütün quşların, bütün heyvanların balaları var idi, Yaşıl Ördek istəyirdi ki, onun da balaları olsun, o da yuvada tək yaşamasın. Hər şey Yaşıl Ördəyin istədiyi kimi oldu. Yaşıl Ördek iki yumurta yumurtladı, gecə-gündüz yumurtaların üstündə oturdu, öz istiliyini



yumurtalara verib onları qızdırdı ki, balaları yumurtadan çıxıb o gözəl meşəni, o gözəl çayı görsünlər, göyü görsünlər, böyüsünlər və Yaşıl Ördek kimi, onlar da göydə uça bilsinlər. Günlərin bir günündə Yaşıl Ördek hiss etdi ki, balaları cıqqılı dimdikləriylə yumurtanın qabığına tiqqıldadırlar, elə bil deyirlər ki, açın qapını, biz gəlirik!.. Yaşıl Ördek yumurtanın qabığına sındırıb çıxmağa balalarına kömək elədi. O balaca, o gülməli balalar beləcə dünyaya gəldilər. Yaşıl Ördek elə sevinirdi ki, heç vaxt belə sevinməmişdi, çünki heç vaxt balası olmamışdı. Sən demə, quşlar, heyvanlar ancaq balaları olanda belə sevinə bilirlər...

Aysu soruşur:

- Bəs adamlar?

Mən deyirəm:

- Əlbəttə, adamlar da! Hə, Yaşıl Ördek çox sevinirdi. Cıqqılı ördek balaları kibrit çöpü kimi nazik qılçalarının üstündə güclə dayana-dayana, hələ tükənməmiş etəcə qanadlarını tərpedə-tərpedə, balaca gözlərinin qapağını güclə aç-aça Yaşıl Ördəyə baxırdılar, civildəyə-civildəyə, anarından yem istəyirdilər. Yaşıl Ördek iri və güclü qanadlarını yelləyə-yelləyə havaya qalxırdı, çaya enib suya baş vururdu, lap cıqqılı bir balığı dimdiyinə alırdı, uçub yuvasına qayıdırdı, balalar civildəyə-civildəyə, ayaq üstə aşa-aşa dimdiklərini Yaşıl Ördəyin dimdiyinə uzadırdı, Yaşıl Ördek də dimdiyinə çapalayan o cıqqılı balığı balalarından birinin ağzına qoyurdu, bala o cıqqılı balığı udan-

dan sonra, Yaşıl Ördek təzədən havaya qalxıb çaya uçurdu, suya baş vurub təzədən balaca bir balığı dimdiyinə alırdı, yuvasına uçub o balaca balığı da o biri balasının ağzına basırdı və hər gün bu cürə neçə dəfə çayın suyuna baş vururdu, xırdaca balıqları tutub eləcə dimdiyinə yuvaya gətirirdi, bala ördəkləri yedirdirdi. Bala ördəklər də o qədər acgözüydülər, doymaq bilmirdilər...

İndi də sənə kimdən deyim, nədən deyim, bir pis köstəbədən. Bu pis köstəbək də çayın qırağındakı o meşəlikdə yaşayırdı. Xəlvətçə-xəlvətçə ora gedirdi, bura gedirdi ki, görsün yeməyə nə tapır. Beləcə o pis köstəbək gəlib çıxdı Yaşıl Ördəyin yuvasının yaxınlığına. Ördek balalarını görəndə ağzının suyu axdı. Gizlənib pumağa başladı ki, balalar yuvada tek olanda tez gedib onları yesin. Yaşıl Ördəyin də bu pis köstəbəkden xəbəri yox idi. Balaları ağızlarını açıb çaya uçdu, suya baş vurdu. Pis köstəbək də elə bunu görməyirdi, tez qaça-qaça yuvaya gəldi, o ördek



balalarından birini dişinə alıb tələsə-tələsə yedi ki, anaları uçub gələncən o birini də yesin.

- Pis ördək!

- Pis ördək niyə? Pis köstəbək demək istəyirsən?

Kövrəlib gözləri dolmuş Aysu az qala ağlaya-ağlaya:

- Yox! Pis ördək! Köstəbək də pisdİ, Yaşıl Ördək də! - dedi.

- Niyə?

- Yaşıl Ördək pisdİ! Çünki Yaşıl Ördək niyə gedib balaca balıqları tutub getirirdi? Bəs onların anası yoxdu? O getdi balaca balıqları tutdu, onları yedilər, ona görə də pis köstəbək onun öz balasını yedİ!.. Bəs ördəyin ikinci balası necə oldu? Pis köstəbək onu da yedi?

- Yox, yox... Macal tapmadı. Yaşıl Ördək uçub gəldi, pis köstəbəyi qovdu!

- Yaşıl Ördək yenə o balasına balaca balıqlar tutub getirdi?

- Yox... Yaşıl Ördək başa düşmüşdü ki, o da pis iş görür. Bundan sonra balasını meyvələrlə, otlə, yarpaqla yedirdirdi. Aysu bir az sakitləşdi, sonra yavaş-yavaş yuxuya getdi.



ELDARIN, İLYASIN,
BANU ÇİÇƏYİN VƏ
MƏLƏYİN
ƏHVALATLARI

Didi əl-üzünü yuyub

Eldar bəbə olanda ona «Didi» deyirdilər. Niyə «Didi» deyirdilər? Bunu heç kim bilmir...

- Didi, salam, salam!..

- Didi, necəsən?

- Didi, nə yaman böyümüsən!..

Didi cavab vermirdi, amma gülürdü, axı hələ bəbə idi, danışa bilmirdi.

Ancaq Eldar daha böyük oğlan olub, birinci sinifə gedir, amma yenə ona «Didi» deyirlər.

Yaxşı, qoy, desinlər. Onda ona biz də «Didi» deyək.

Didi, bax, düz dörd gündü ki, məktəbə gedir...

Bu gün yağış yağır. Hava sərin.

Ancaq Didi yenə səhər saat 7-də yuxudan durmalıdır!
Soyuq suyla əl-üzünü yumalıdır, dişlərini yumalıdır!



Eh!..

Anası Didini yuxudan oyadır:

- Didil..

Didi isti yerində qurcalana-qurcalana gözünün birini açır:

- Hə...- deyir.

- Dur, Didi...

Didi isti yerində gərneşir. Nə etmək olar? Didi yuxudan durmalıdı...

Didi yerindən qalxıb çarpayıda oturur. Yene gərneşə-gərneşə o biri gözünü də açır.

Anası:

- Tez əl-üzünü yu!- deyir.

Didi gərneşə-gərneşə tezədən gözlerini yumur:

- Yox!..- deyir.- Mən əl-üzümü yumuşam...

Anası təəccüblə:

- Nə vaxt?- soruşur.

Didi deyir:

- İndicə yuxuda əl-üzümü yuyurdum...

Didi bax belə Dididi - səhv salıb, əl-üzünü yuxuda yuyub...



İlyasın təklifi

Bu gün şənbə günüdür, İlyas bağçaya getməyəcək, səhər də tezdən durmayacaq.

Hə, İlyas yuxudan lap gec durub. Əsnəyə-əsnəyə:

- Baba, salam... - deyir.

Baba da:

- Salam, salam!.. - deyir. - Bilirsən nə var, İlyas?

İlyas yenə əsnəyə-əsnəyə:

- Nə var?- soruşur.

Baba gülə-gülə:

- Gərək səni döyüm!.. - deyir.

İlyas:

- Nə üçün?- soruşur.

Baba deyir:

- Çünki yuxuda gördüm ki, sən bağçada özünü pis aparırsan.

İlyas bu dəfə lap ürəkdən əsnəyir:

- Onda yenə yuxuya get, mənə orda döy! - deyir.



Bəs «heç nə» hanı?

İlyas daha bəbə deyil.

Bax, bəbə geze bilir? Yox. Amma İlyas elə qaçır kil..

Bəbə danışa bilir? Yox. Amma İlyas elə danışır kil..

Bəbə özü əl-üzünü yuya bilmir, amma İlyas əl-üzünü özü yuyur.

İlyasın da anası heç kimin, heç kimin yox, təkçə İlyasın anasıdır.

Oyl!.. Baxın, İlyas yuxudan oyandı.

İlyas yuxudan oyandı, ora baxdı, bura baxdı, sonra da anasına baxdı.

- İlyas, sabahın xeyir!..

Amma İlyas tezədən gözlərini yumdu, sonra yenə yerində o tərəfə çöndü, bu tərəfə çöndü, sonra gözlərini yenə açdı.

Anası:

- İlyas, - dedi. - Sağ ol. Mən gedirəm.

İlyas daha balaca deyildi ki, anası bir yerə gedəndə daha ağlamaq olmazdı.

Düzdü, indi də az qaldı ki, ağlasın, amma ağlamadı, çünki daha böyük idi.

İlyas:

- Mənə nə alacaqsan?- soruşdu.

Anası İlyası öpdü:

- Sənə? Heç nə... İşə gedirəm.

İlyasın anası işə getdi.

İlyas yenə yerində o tərəfə çöndü, bu tərəfə çöndü, sonra anasını gözləyə-gözləyə çarpayıdan qalxdı, ora qaçdı, bura qaçdı, onu elədi, bunu elədi, o oyunu oynadı, bu oyunu oynadı, onu dedi, bunu dedi, onu yedi, bunu yemədi, axırda axşam düşdü və qapının zəngi çalınan kimi İlyas qapının qabağına qaçdı:

- Anam gəldi! Anam gəldi!

Hə, İlyasın anası işdən evə qayıtdı.

- Salam, İlyas! Necəsən?

Amma İlyas cavab vermək əvəzinə soruşdu:

- Bəs hanı?

- Nə hanı, İlyas?

- «Heç nə» hanı? Axı sən demişdin ki, mənə «Heç nə» alacaqsan! Bəs hanı?



«Heç nə»
hanı?



Banu Çiçək böyüyəndə kim olacaq?

Bir az da keçəcək, Banu Çiçəyin üç yaşı olacaq.

Bir gün anası dedi:

- Banu, Könül xalanın bəbəsi olub. Gedək, onu görək.

Və Banu Çiçək anası ilə Könül xalagilə getdi.

- Oy, nə qəşəng bəbedil!..

Banu Çiçəklə anasından başqa xalalar da bəbəri görməyə gəlmişdilər.

Hamı bəbəyə baxıb gülürdü.

Bəbə də hamıya baxıb gülürdü.

Hamı:

- Nə gözəl bəbedil! - deyirdi.

Banu Çiçək bəbəyə, xalalara baxdı, hamının necə sevindiğini gördü və stulun üstünə qalxıb anasının qulağına pıçıldadı:

- Mən də böyüyəndə bəbə olacağam!..



Banu Çiçəyin və Alabaşın əhvalatı

Alabaş bapbalaca idi. Banu Çiçək isə böyük idi, düz beş yaşı vardı.

Banu Çiçək ilə Alabaş çox, çox, çox yaxın dost idilər.

Banu Çiçək evdə olmayanda bapbalaca Alabaş hər tərəfdə onu axtarırdı. Banunu görəndə kimi də qabağına qaçırdı. Sevinə-sevinə quyruğunu bulayırdı. Dal ayaqları üstə qalxıb pəncəsini Banu Çiçəyə uzadırdı və Banu Çiçək də onun pəncəsindən tuturdu:

- Salam, Alabaş!..

- Ham... Ham...

«Ham... Ham...» - yəni ki, salam, Banu çitək.

Banu əlifbanı öyrənirdi. Alabaş da gəlib onun yanında otururdu.

Banu Çiçək deyirdi:

Ham.. Ham..



- Bilirsən, Alabaş, mən məktəbə gedəcəyəm.

- Ham... Ham...

Banu Çiçək soruşurdu:

- Deyirsən ki, sən də məktəbə gedəcəksən.

- Ham.. Ham..

- Hə?

- Ham... Ham...

«Ham... Ham...» Yeni ki, hə, Banu Çiçək, mən də məktəbə gedəcəyəm.

Belə də iş olar? Alabaş məktəbə necə gedəcək?

Banu Çiçək əlifbanı öyrəndi, «A-na» oxudu, «A-ta» oxudu, «Ba-ba», «Nə-nə» oxudu və Banu Çiçək əlifbanı öyrəndikcə, sözləri bir-bir oxuduqca, oxumağı öyrəndikcə Alabaş da böyüdü, böyüdü, böyük it oldu.

Beləcə vaxt keçdi, Banu Çiçəyin altı yaşı tamam oldu və bir gözəl sentyabr səhəri Banu Çiçək ilk dəfə məktəbə, birinci sinfə getmək üçün, lap tezdən yuxudan durdu, əl-üzünü, dişlərini yudu, yeməyini yedi, ilk dəfə məktəbli pal-tarını geydi.

Alabaş da tezdən durmuşdu. Otaqda o tərəf- bu tərəfə gedirdi, səsini çıxarmırdı.

Banu Çiçək:

- Mən məktəbə gedirəm, Alabaş, - dedi. -
Darıxma, yaxşı?

Alabaşdan səs çıxmadı. Təkçə elə başını buladı.

Banu Çiçək:

- Məktəbdən gələndə səninlə oynayacağam, - dedi. - Yaxşı?

Alabaşdan yenə səs çıxmadı. Yenə təkçə elə başını buladı.

Məktəb Banu Çiçəkgilin evlərinə yaxın idi və Banu anası ilə qapını açıb evdən çıxmaq istəyəndə, birdən Alabaş qapıdan birinci çıxdı.

- Sən hara, ay Alabaş?

Alabaşdan səs çıxmadı və Alabaş tez-tez pilləkənləri düşüb heyətdə Banu Çiçəkgili gözlədi, onlarla da birlikdə məktəbə getdi.

Banu Çiçək ilk dəfə sinif yoldaşlarını gördü. İlk dəfə sinif otağına getdi.

Birinci sinifdə birinci dərs başladı.

Banu Çiçək məktəbə çox hazırlaşdı. Məktəbə gedəcəyi günü çox gözləyirdi. İndi də çox seviniirdi ki, artıq məktəblidir. Ancaq...

Ancaq Banu Çiçək istəyirdi ki, indi anası da onun yanında olsun...

İstəyirdi ki, Alabaş da onun yanında olsun.

Və birdən Banu Çiçək pəncərədən Alabaşı gördü: Alabaş heyətin ortasında dayanıb, bir-bir məktəbin pəncərələrinə baxırdı.

Banu Çiçək əlini qaldırıb yellədi və Alabaş da Banunu gördü:

- Ham... Ham...

Banu Çiçəyin anası evə qayıtmışdı. Alabaş isə evə qayıtmamışdı, heyətdə Banu Çiçəyi gözləyirdi.

Və bundan sonra Alabaş hər gün Banu Çiçəklə bərabər məktəbə gedirdi, dərslər qurtaranacan Banunu gözləyirdi və Banu ilə də birlikdə evə qayıdırdı.





Mələyin adı niyə elə təkca Mələkdir?

Bir gün Mələk yuxudan oyananda soruşdu:

- Niyə hamı Banu Çiçəyə Banu Çiçək deyir?

Mələyin anası:

- Çünki Banu Çiçəyin adı Banu Çiçəkdir, - dedi.

Mələk:

- Onda mən də Mələk Kəpənəyəm, - dedi. - Mənə də Mələk Kəpənək deyin!



Mələk və bapbalaca pişik balaları



Bir, iki, üç... Mələyin də üç yaşına az qalıb.

Mələk heyətdə uşaqlarla oynadı, oynadı, günorta oldu, ancaq Mələk yorulmadı.

Mələk yorulmadı, ancaq yemək vaxtıdı, bax, uşaqlar da evlərinə getdilər.

Nə etmək olar? Mələk də evə getməli idi.

Və Mələk evlərinə gedəndə, birdən heyətdəki ağaclıqda iki pişik balası gördü.

Bapbalaca pişik balaları Mələyə baxa-baxa lap yavaşdan miyoldayırdılar.

Mələk də dayanıb bu balaca pişik balalarına baxdı, sonra da anasından soruşdu:

- Bəs anaları hardadı?



Anası:

- Gedib, balalarına yemək gətirsin, - dedi.

● Mələk yenə soruşdu:

- Siçan tutub gətirəcək?

Anası:

- Hə, - dedi. - Onlar da siçanı görüb, sevinəcəklər.

Mələk bir az da bapbalaca pişik balalarına baxıb:

- Sevinəcəklər ki, siçanı yeyəcəklər? - soruşdu.

Anası:

- Hə,- dedi. - Axı onlar da acdır.

Sonra Mələk anasıyla evə getdi və Mələk anasıyla, atasıyla bir yerdə mizin arxasında oturub yemək yeyəndə birdən... bərkdən ağladı.

Anası da, atası da:

- Mələk!.. Mələk!.. Sənə nə oldu?- soruşdu.

Mələk ağlaya-ağlaya:

- Axı siçan yazıqdi...- dedi.- Axı siçanın da anası var...

Və Mələk də, anası da, atası da mizin üstündəki yeməklərdən götürüb, boşqaba yığdılar. Sonra Mələk anasıyla birlikdə yenə heyətə getdilər.

Mələk ağaclıqdakı o bapbalaca pişik balalarına yemək verdi ki, anaları siçan tutmasın.



SÖZLƏR,
YANILTMACLAR,
TAPMACALAR

Qar yağıb, yağmayıb?

- QARI.. QARI..

Vay... QAR yağıb? Yazda bəyem QAR yağar?

Yox... Sən demə, qarğadı, ağacın budağına qonub, QAR-

QAR salıb:

- QAR-R-R... QAR-R-R...

«Süz» və «Süz»

- Bir tapmaca deyim sənə?

- Hə!

- «Düyünü «SÜZ!» Bu nə «SÜZ»dü belə?
«Dur ayağa, SÜZ!» Bəs bu nə «SÜZ»dü belə?



Qumru quşları



O qumru quşlarına bax, nə hirsle
QURULDAYIR...

Qumru quşu QUR-QUR QURULDAYIR.
Elə bil deyir ki, mənə yuva QUR.

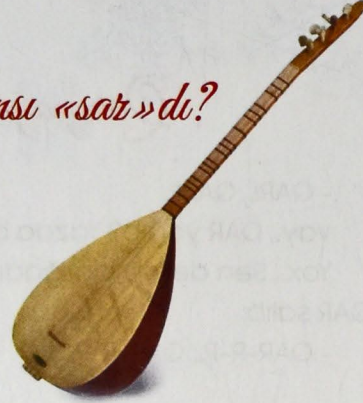
QURMURAM, ay tənbel qumru quşu,
özün QUR.

Sən QURA bilməsən, yaxşı, mən
QURARAM.

QURULDAMA QUR-QUR, uç özün QUR.

Bu «sar» hansı «sar»dı?

- Qardaşım SAZ çalır.
- SAZ SAZdı?
- Hə, lap SAZdı!
- SAZ SAZI SAZ çalır?
- Hə, SAZ SAZI lap SAZ çalır!

*Kim uçdu,
nə uçdu, nə uçmadı?*

Birdən külek əsdi.
Birdən də pırıldayıb bir qaranquş UÇDU.
Mənim ürəyim UÇUNDU. Elə bildim
qaranquşun yuvası UÇDU.

Amma yox... Qaranquşun yuvası UÇMADI, özü UÇDU.
Mənim də ürəyim daha UÇUNMADI.

*Necə oldu ki, yağış yağdı
və dana hirsələndi*

Yağış yağdı.
DANA qaçdı DAMA.
DAMDI, DAMDI, DAMCI-DAMCI su DAMDI
DAMDAN.
Hirsələndi DANA.
Az qaldı DANA dirmaşa DAMA!

*Gülüsin bacısı
Gülər gülə gülür...*

GÜLÜŞ gümüş GÜLDANA GÜL yığdı.
Birdən GÜLÜN biri əlindən yerə düşdü.
GÜLƏR GÜLDÜ.
GÜLÜŞ dedi:
- GÜLƏR, adam GÜLƏ GÜLƏR?

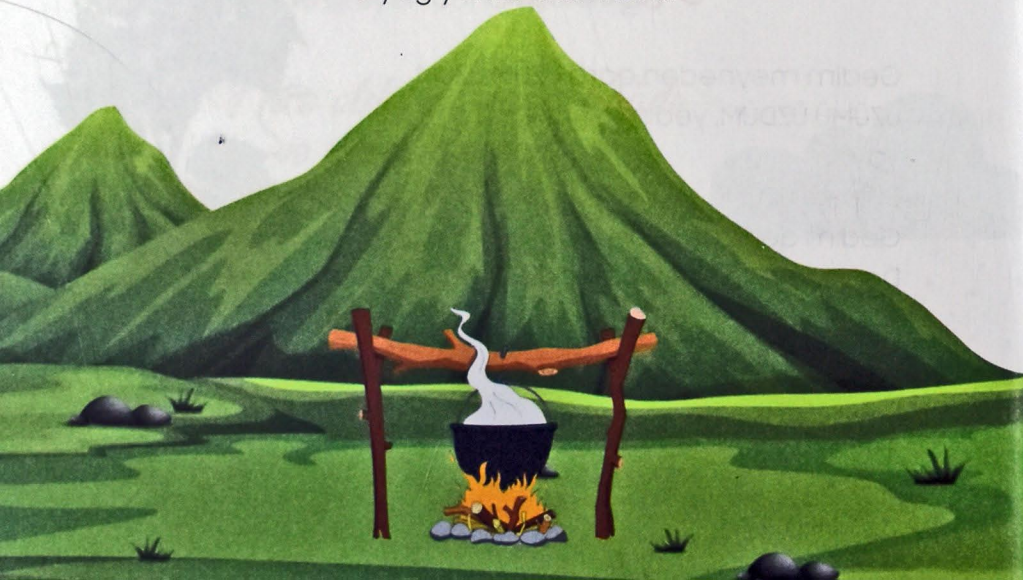
Abseronda

Gedim meynədən qara ÜZÜM ÜZÜM.
ÜZÜMÜ ÜZDÜM, yedim.
Vay...
Bulaşdı ÜZÜM!..
Gedim denizdə ÜZÜM..
Dənizdə ÜZDÜM, təmizləndi ÜZÜM.



Nənəm yaman hirslandı...

Bizim kəndimiz DAĞDADI. Biz da yayda getdik DAĞA.
 DAĞ nə DAĞ!.. Elə xoşlayıram, elə xoşlayıram DAĞ!.. Me-
 şələr, bulaqlar, yarğanlar... Bir də ki, bizim gözəlimiz kənd...
 Nə yaxşı ki, biz bütün yayı qalacađıq DAĞDA!
 Bir gün nənəm heyətdə ocaq qaladı. Yağı əritmək üçün
 qazana töküb ocağa qoydu.
 Yağ əridi, qaynadı, DAĞ oldu.
 Mən də qaçanda, az qaldı ayađım dəyə qazana, az
 qaldı DAĞIDAM DAĞ yağı.
 Yaxşı ki, DAĞ yağı DAĞILMADI, məni də yandırmadı.
 Nənəm yaman qorxdı, hirslandı:
 - Sənin ayađına, - dedi, - DAĞ basacađam!
 Amma mən bilirəm, nənəm məni çox istəyir, lap çox,
 çox istəyir, ayađıma DAĞ basmayacađ!..
 Nənəm elə deyir ki, mən eləcə qaçmayım, DAĞ yağı
 yerə DAĞITMAYIM!
 Axi DAĞDA DAĞ yağı yandırardı məni...



Düzdə

Maşına mindik, getdik, getdik, DÜZ getdik DÜZƏ.
 Oy, nə gözəldi DÜZ!.. Güldü, çiçəkdi, hər tərəf kəpənəkdi..
 Lalələr DÜZÜM-DÜZÜM DÜZÜLÜB DÜZDƏ.
 Ay gözəl DÜZÜM, qoy səndən lalələr üzüm, aparıb gül-
 danlara DÜZÜM, sonra da güldanları şüşəbəndimizə DÜZÜM.
 - DÜZ dedim, nəne?
 - DÜZ dedin, Aysu!
 - Axi, nəne, sən deyirsən mən də DÜZƏM, DÜP-DÜZƏM,
 DÜZDÜ, nəne, hə?
 - Hə, Aysu, DÜZÜ beledə! Sən DÜZ qızsan! Lap DÜP-BƏ-DÜZ
 qızsan!
 - Bax, nəne, ode, uzaqda o ağac da DÜZ durub, DÜZDÜ?
 - DÜZDÜ, Aysu, bu da DÜZDÜ!
 DÜZDƏ gəzdik, gəzdik, yorulduq. Sonra da DÜZDƏN
 DÜZƏLDİK yola, gəldik eve.
 Oy, nə qədər lalə yığmışam DÜZDƏN!.. Çox sağ ol, gözəl
 DÜZÜM! İndi gedim, lalələri güldanlara DÜZÜM...





Babamla ot çalmağa getmişdik...

Mənim saçım qapqaradı, babamın
saçı ÇAL.

Mənim papağım gömgöydü, amma
babamın papağı ÇAL.

Babam ot ÇALMAĞA gedir. Məni də
özüylə aparır.

Babam ot ÇALIR, ÇALIR, sonra yorulur,
deryazı bir tərəfdə qoyur, gəlib ağacın köl-
gəsində oturur, termosdan çay töküb içir,
sonra da balaca torbasından tütəyini
çıxarıb həmişə ÇALDIĞI havanı ÇALIR.

- Sən də əl ÇALI!.. - mənə deyir.

Mən də əl ÇALIRAM. Sonra da
gedirəm gül-çiçək yığmağa.

Babam deyir:

- Kolluğa getmə, ilan
ÇALAR.

Babam ÇALIR, mən
də gül-çiçək dərirəm.
Babam ÇALIR, dincini
alır, yenə ayağa qal-
xır, deryazı qaldırır,
yenə ot ÇALIR...



Gömgöy göy və Göygöl

GÖY üzü GÖMGÖY idi.

GÖMGÖY GÖY balaca
gölün üzünü də GÖMGÖY
GÖYƏRTMİŞDİ.

Balaca gölün suları GÖY-
GÖL kimi, GÖMGÖY GÖYƏR-
MİŞDİ, sahili də başdan-başa
GÖYLÜK idi, hər tərəfdə GÖYƏRTİ bitmişdi.



Mən nə oynayıram?

Mən dostlarımla «Yallı»
OYNAYIRAM.

Mən şahmat da OYNAYIRAM.

Mən həm də dənəyimiz-
də Cirt dan rolunu OYNAYI-
RAM.

Mən oxuyuram

Mən ikinci sinifdə OXUYURAM.

Özüm də çoxlu kitab OXUYURAM.

Nəğmə dərində də nəğmə
OXUYURAM.





Mən necə qaçırım



Mən yaxşı QAÇIRAM.
Dərslərdən də heç vaxt
QAÇMIRAM.
Mən ancaq «5»-lərin dalınca QAÇI-
RAM.

Mən nəyə öyrənmişəm?

Mən axşam düşməmiş dərslərimi
ÖYRƏNİRƏM.
Mən axşam düşməmiş dərslərimi
ÖYRƏNMƏYƏ ÖYRƏNMİŞƏM.

Mən necə şahmat oynayırım?

Bilirsiz mən necə şahmat oynayırım?
Dostlarımla şahmat oynadım. Hamısını da bir-bir MAT
elədim.
Dostlarım da buna lap MAT qaldı.



Dostumu yenə uddum

ATLA «Şah!» dedim. Dostum yenə
mat oldu.
Mən də zarafatla ona:
- Sən daha şahmatı AT!- dedim.



Banu Çiçək necə yuxuya getdi?

Mən çəkdiyim şəkilləri LAY-LAY LAYLAYIRDIM.
Nənəm də mənim balaca gözəl bacım Banu Çiçəyə
LAYLA oxuyurdu.
Ancaq Banu Çiçək yata bilmirdi.
Çünki pəncərənin LAYLARI LAYBALAY açıq idi.
Nənəm mənə dedi:
- İlyas, qalx, pəncərənin LAYLARINI ört. Çöldən səs gelir.
Mən pəncərəmizin LAYBALAY açıq LAYLARINI örtdüm.
Sonra yenə şəkilləri LAYLAMAĞA başladım
Nənəm də yenə yavaşdan LAYLA dedi.
Mənim balaca gözəl bacım Banu Çiçək də şipşirince
yuxuya getdi.



Dadlı dovğa və isti hava

Mənim nənəm DADLI yeməklər bişirir.

Bu gün çox istidi, ancaq nənəm yenə ocaqda DADLI dovğa bişirib.

Nənəm bir qaşiq dovğanı mənə uzatdı:

- İlyas, DAD görək necədi?

Mən də dovğanı DADDIM.



- Çox DADLIDI!..- dedim.
Sonra DADLI dovğa-
dan yedim.

Nənəm də gülümsə-
yə-gülümsəyə mənim
DADLI dovğa yeməyimə
baxa-baxa əli ilə üzünü
yelləyirdi və:

- İlyas, DAD, DAD bu isti
əlindən!..- deyirdi.

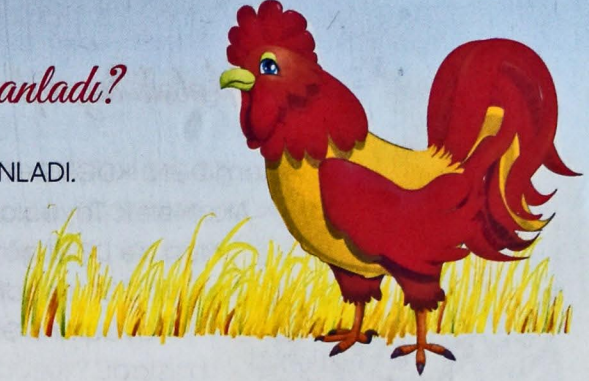
Ay-ay-ay, ay, ay və ay

- Ay, AY, AY, AY! AY-AY-AY!..

Sən bu AY heç görünürsən.

Xoruz harda banladı?

Xoruz BANA çıxıb BANLADI.



Gonbul pişik və baru

- Ay gonbul pişiki!

Yenə BARINI keçə bilmirsən?

Onda o balaca BARINI keç BARI.

Biz bağa getmişik

Yay gəlib, tətillər başlayıb, biz də bağa köçmüşük.

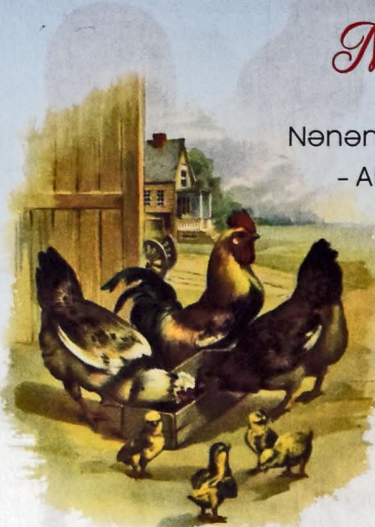
Babam deyir:

- İlyas, bax, o balaca BELİ götür, yeri elə BELLƏ ki,
BELLƏYƏNDƏN sonra BELİN ağrıməsən.

Mən də balaca BELİ götürüb, yeri elə
BELLƏDİM ki, BELİM ağrımadı.

Mələk toyuqlara dən verir

Nənəm DƏNLİKDƏN DƏN götürüb mənə verdi.
 - Ala, Mələk. Toyuqlara DƏN ver.
 Mən də DƏNİ götürüb, toyuqlara ovuc-ovuc DƏN səpdim.
 Toyuqlar DƏNİ tez-tez DƏNLƏMƏYƏ başladı.
 Nənəm mənə baxa-baxa gülüm-sədi.
 Ehi!.. Nənəmin saçlarına DƏN düşüb.



Banu Çiçək ana dilində necə danışır?

BANUÇİÇƏK çəmənləkdə ÇİÇƏK dərə-dərə ana DİLİNDƏ DİL-DİL ötür, heç DİLİ də dolaşmır.



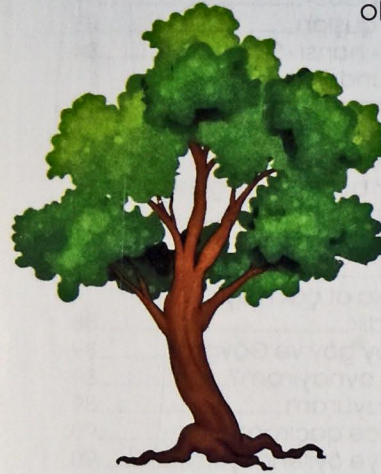
Alabaş it neylədi?

Alabaş İT qaça-qaça gözden İTDİ.



Necə cür «kök» var?

- Yeməli KÖK var, düzdü? Bu, bir. Ağacın KÖKÜ var, düzdü? Bu, iki. Gonbula KÖK deyirlər? Bu, üç. Sözü'n KÖKÜ. Bu oldu dörd. Yeməyi səliqəsiz yeyəndə adamın yaxası nə KÖKƏ düşür? Bax, bu da elədi beşinci KÖK.
 - Bəs sən dərindən beş alanda kefin necə olur?
 - Hə, az qalmışdı yadımdan çıxısın. Mən beş alanda kefim olur KÖKİ KÖKLƏR çoxalıb KÖKƏLDİ, oldu altı.
 - Hələ, dayan. Sənin nəslin-KÖKÜN hardandı?
 - A-zər-bay-can-dan!
 - Bu da yeddi!



Tərsin tərs işləri



Vay, Vay, Vay!.. Sən nə yaman TƏRSSƏN.

Yenə ayaqqabını TƏRS geyirsən.

Hərfləri də TƏRS yazırsan.

TƏRSLİK etmə, ayaqqabıları TƏRS

geymə, hərfləri TƏRS yazma, mənə də

TƏRS-TƏRS baxma. Bildin?!



Kitabın içindəkilər

SƏLİMİN HEKAYƏLƏRİ

Mənə niyə gülürlər?.....	5
Gör necə top vuraram.....	7
Mən Lələ istəyirəm.....	9
Belə də iş olar?.....	11
Mən hər şeyi bilirəm.....	13

BALACA QIRMIZI ÇİÇƏK VƏ BAŞQA HEKAYƏLƏR

Balaca Qırmızı Çiçəyin hekayəti.....	17
Küleyin, çinarın və qaranquş balasının hekayəti.....	20
Nigar, Yalçın və onların Dədəsi.....	23
Mən yaman qoçağam!.....	26
Günayın, Yalçının, Nigarın və yekə canavarın nağili.....	29
Günayın, Yalçının, Nigarın və yaşıl yarpağın nağili.....	34
Humayın yuxusu.....	37
Günay, Humay, bir dənə günəbaxan və qırt toyuğun cücələri.....	42
Axı nə oldu ki, birdən hamı güldü?.....	47
Ayıcı.....	50
Gilas qız.....	54
Qəhrəman Aysu, qara pişik və cıqqlı siçanın nağili.....	56
Kukla, yoxsa Aysu?.....	61
Aysu yorulub.....	62
Aysu və balaca balıqlar.....	63

ELDARIN, İLYASIN, BANU ÇİÇƏYİN VƏ MƏLƏYİN ƏHVALATLARI

Didi əl-üzünü yuyub.....	69
İlyasın təklifi.....	71
Bəs «heç nə» hani?.....	72
Banu Çiçək böyüyəndə kim olacaq?.....	74
Banu Çiçəyin və Alabaşın əhvalatı.....	75

Mələyin adı niyə elə təkce Mələkdir?.....	78
Mələk və bapbalaca pişik balaları.....	79

SÖZLƏR, YANILTMACLAR, TAPMACALAR

Qar yağıb, yağmayıb?.....	83
«Süz» və «Süz».....	84
Qumru quşları.....	83
Bu «Saz» hansı «Saz»-dı?.....	84
Kim uçundu, nə uçdu, nə uçmadı?.....	84
Necə oldu ki, yağış yağdı və dana hirsələndi.....	84
Gülüşün bacısı Güler güle gülür.....	85
Abşeronda.....	85
Nənəm yaman hirsələndi.....	86
Düzdə.....	87
Babamla ot çalmağa getmişdik.....	88
Gömgöy göy və Göygöl.....	89
Mən nə oynayırım?.....	89
Mən oxuyuram.....	89
Mən necə qaçırım.....	90
Mən nəyə öyrənmişəm?.....	90
Mən necə şahmat oynayırım?.....	90
Dostumu yenə uddum.....	91
Banu Çiçək necə yuxuya getdi?.....	91
Dadlı dovğa və isti hava.....	92
Ay-ay-ay, ay, ay və ay.....	92
Xoruz harda banladı?.....	93
Gonbul pişik və barı.....	93
Biz bağa getmişik.....	93
Mələk toyuqlara dən verir.....	94
Banu Çiçək Ana dilində necə danışır?.....	94
Alabaş it neylədi?.....	94
Necə cür «kök» var?.....	95
Tərsin tərs işləri.....	95





Əziz uşaqlar! Bu kitabdakı hekayələri sizin üçün sevimli yazıçımız Elçin yazmışdır. Bu hekayələr müxtəlif dillərə tərcümə olunmuşdur. Sizin bir çox ölkələrdəki yaşadığınız bu hekayələri böyük maraq və sevinclə oxumuşlar.

Elçin Xalq yazıçısı, professor, Azərbaycan ədəbiyyatının böyük simalarından biridir. Onun yazdığı romanlar, povest və hekayələr dün-

yanın çoxlu ölkələrində nəşr olunmuş, pyesləri dünya teatrlarının səhnələrində tamaşaya qoyulmuşdur. O həm də görkəmli ədəbiyyatşünas alimdir.

Elçin sizi heç vaxt unutmur. Bu kitabdakı hekayələrin qəhrəmanları sizsiniz, sizin dostlarınız, rəfiqələrinizdir. Siz onları o saat tanıyacaqsınız, onlarla dostlaşacaqsınız. Buradakı yanıltmaclar, eynimənalı sözlər sizin xoşunuza gələcək, onları bir-birinizə danışacaqsınız.

